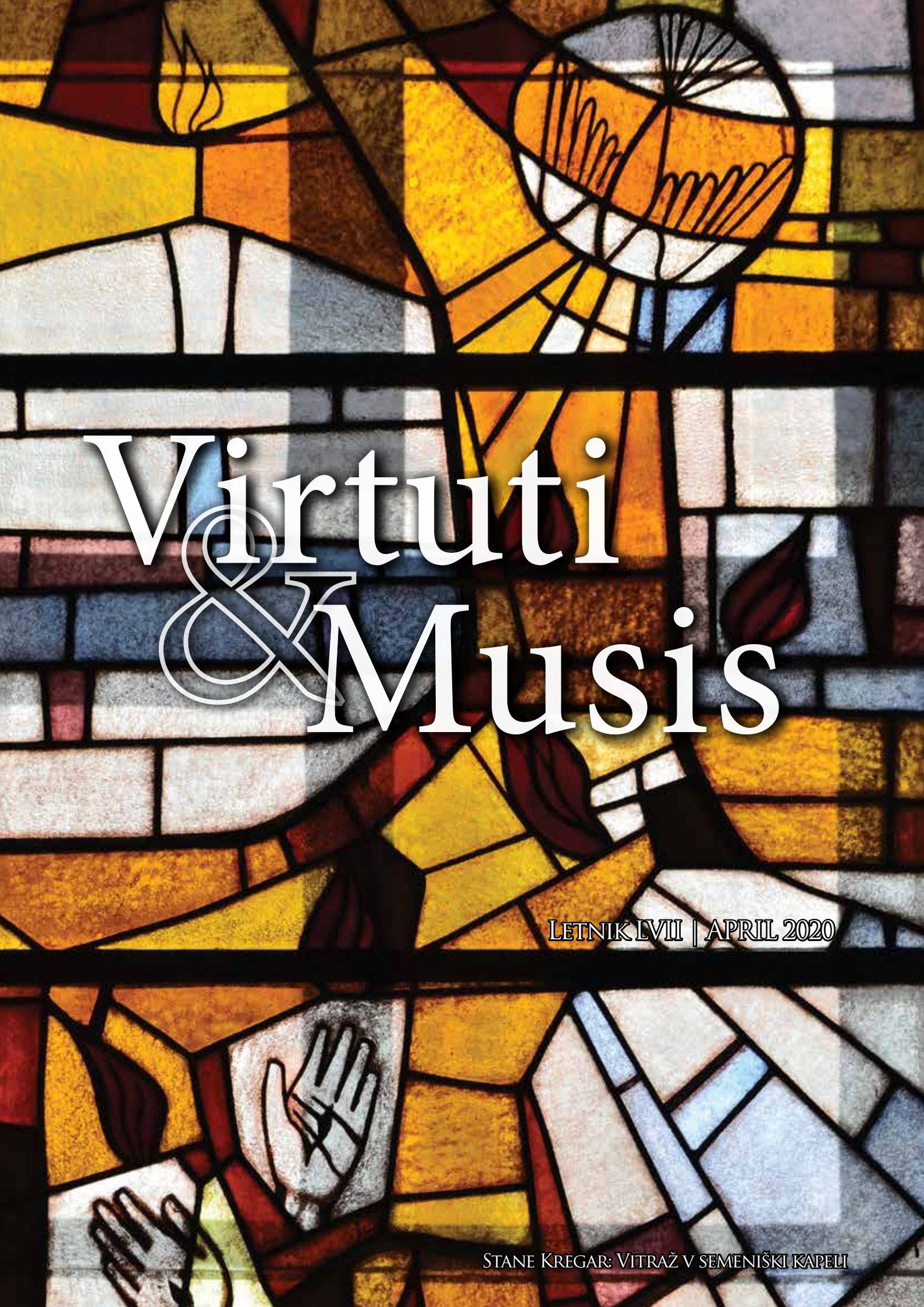

Virtuti & Musis

LETNIK LVII | APRIL 2020

STANE KREGAR: VITRAŽ V SEMENIŠKI KAPELI

Vsebina

NAGOVOR

- 3** Devica Marija je zame kakor ...
Tadej Pagon, prefekt MKSBD

RAZMIŠLJANJE

- 4** Prostorje L(1)epote
mag. Gregor Celestina, spiritual

- 5** Pomen cerkvene umetnosti
Boštjan Dolinšek

NOVOMAŠNIKI

- 7** »Gospodovi duhovniki, slavite Gospoda!« (DanD 2,84)

INTERVJU

- 13** »Postavljam te, da zidaš in sadiš.« (Jer 1,10)
Rok Dajnko

UMETNOST

- 15** Mala kapela v bogoslovnem semenišču
Lojze Čemažar

- 18** Zahodna meja je umetnost - Kraljeva umetnost
Mel Kovic

SVETNIK

- 20** Človek plemenite modrosti
mag. Roman Starc

PROPEDEVTI

- 22** Iz dnevnika propedevta
Jure Ferletič

- 24** Zakaj propedevtični letnik?
dr. Janez Kozinc

KRONIKA

- 25** In memoriam: nadškof Alojz Uran
Janez Meglen

- 26** Zgodilo se je ...
Janez Pavel Šuštar

BOGOSLOVNO SEMENIŠČE
COLLEGIUM CAROLINUM

Virtuti & Musis – glasilo Marijine kongregacije
slovenskih bogoslovcev in duhovnikov

Dolničarjeva 4, 1000 Ljubljana
marijina.kongregacija@gmail.com

Glavni urednik: Janez Pavel Šuštar

Uredniški odbor: Blaž Zorko, Rok Dajnko,
Anže Cunk, Simon Lampreht

Oblikovanje: Gašper Ložar

Lektoriranje: Maja Morela
Monika Gril

Slikovno gradivo: Simon Lampreht
Peter Čemažar

Tisk:

Salve d.o.o, Rakovniška 6, 1000 Ljubljana

Čas sprememb!

Spoštovani bralci!

V letošnjem letu smo se srečali s kar nekaj spremembami. To se občuti pri vseh razsežnostih našega življenja. Manjše, a ne nepomembne spremembe smo občutili v bogoslovju z menjavo duhovnega voditelja semenišča, z uvedbo propedevtičnega letnika in umanjkanjem prvih letnikov v semenišču. Velika in najbolj opazna sprememba, ki je spremenila ustaljeni in mirni tok našega življenja, tako v semenišču, v propedevtičnem letniku, kot tudi v življenju izven zidov častitljive zgradbe sredi Ljubljane, je virus, ki se širi po svetu. V tem času nas je osamitev soočila s samim seboj, s strahom pred neznanim in spraševanjem, kaj nam želi Bog s tem sporočiti.

Človek lahko svojo stisko izrazi na veliko različnih načinov. Najpogostejši način je, da jo s črnilom prelijemo na papir oziroma z barvami na platno. Pravijo, da se najboljše umetniška dela in najlepše misli rodijo iz bolečine, trpljenja. Beethovnova najveličastnejša dela so nastala, ko je bil že naglušen, Mozartov rekviem tik pred njegovo smrtjo. Besedila psalmov, ki so starozavezna poezija, so prepletena s stisko molivcev, ki se zatekajo k Bogu po pomoč. Tudi v sedanjem času se srečujemo s stisko, ko bogoslužja spremljamo preko televizije in interneta, ko ne moremo skupaj kot občestvo obhajati svete maše, obredov velikega tedna. V tem času imamo priložnost na novo odkriti svojo pripadnost Bogu in pomen evharistije za naše življenje. Na tem mestu je vprašanje: ali smo zgolj navajeni na dnevni red in svojo duhovnost ter povezanost z Bogom omejujemo na to okostje ali pa si znamo vzeti čas za Boga, za premišljevanje Božje Besede tudi izven teh okvirjev? V tem času, ko se podirajo temelji naših navad in tradicij, se moramo

vprašati, če smo pripravljeni na spremembe, ki se že zdaj dogajajo.

Kot sem že nakazal, smo se v tem času tudi mi ukvarjali s stisko piscev člankov, ki so pisali pod pritiski, da poleg vseh obveznosti, ki nas v tem času zaposlujejo, napišejo še prispevek za glasilo kongregacije. Zato verjamem, da so se iz njihovega znoja in truda rodili članki, vredni vašega časa in pozornosti.

V vsebini glasila smo se dotaknili tudi teh sprememb. V prejšnji številki smo se poslovili od spirituala mag. Vlada Bizjaka, v tej pa bomo pozdravili novega oskrbnika naše duhovnosti mag. Gregorja Celestino. Vodilna tema je umetnost. O njej razmišljata spiritual v nagovoru in Boštjan Dolinšek. Tudi naši novomašniki bodo pisali o njej. Kot je že v navadi, se bodo predstavili skozi teme, ki so jim blizu. Nekateri so jih strokovno predstavili v svojih zaključnih delih na fakulteti, nekateri pa se z njimi ukvarjajo ljubiteljsko. Popeljali nas bodo preko skušnjav, ekumenizma, evharistije in cerkvene glasbe. Poskušali bomo najti način spremljanja mladih v življenju in pot lepote preko Facebooka. Osrednji del je namenjen naši novi kapeli, ki smo jo dobili v lanskem akademskem letu. Predstavil jo bo njen ustvarjalec akademski slikar g. Lojze Čemažar. Spoznali bomo tudi slovenskega slikarja, ki je poslikal veliko cerkva in kapel, Toneta Kralja. Glasilo pa je sklenjeno z oglašanjem iz propedevtičnega letnika, kjer nam kandidati predstavijo nekaj iz njihovega vsakdana.

Želim vam prijetno branje in naj bo naše glasilo skupaj s priprošnjo Brezmadežne Marije spodbuda za prihodnost. Naj nam vstali Jezus da moči, da bomo skupaj premagali trpljenje in bomo z njim vstali v novo življenje, kjer ne bo več bolečine, stisk in težav.

Janez Pavel Šuštar, urednik

Devica Marija je zame kakor ...

NAGOVOR

Kakšna je vloga, ki jo ima Devica Marija za nas; v našem življenju? Če imamo skrinjico za dragocenosti, se moramo zavedati, da moramo paziti na ključ. Nikakor ne mislimo, da je naš zaklad ključ – zavedamo se le, da brez ključa ne moremo priti do zaklada. Naša Gospa je kakor ključ: brez nje ne moremo do Gospoda, saj je on po njej prišel k nam. Brez nje ne bi razumeli, kako se je razpel most med zemljo in nebesi ter zaradi tega uživa toliko naše pozornosti.

Ko bogoslovci, diakoni in duhovniki premišljujejo o svojem poklicu, se najbrž poredko spominjamo svoje prve privolitve – tiste v semeniški kapeli, ko smo z vzklikom »tukaj sem« prvič na glas odgovorili Božjemu klicu. A hkrati po tiho in plaho v srcu, ki se še ni povsem odločilo. V srcu, ki se sprašuje, komu povedati vse lepe stvari, ki me bodo osrečile. S kom deliti največje veselje, ki ga ne izreče človeški jezik in ga ne sliši uho – ki ga čuti le srce?

Komu, če ne njej – Materi, ki jo je tudi zame pod križem izbral sam Jezus, ko je rekel Janezu: »Glej, tvoja mati!« (Jn 19,27) Ta Mati mi odgovori z blagim nasmehom, takšen kot je nasmeh moje matere, ki sem jo pustil doma. Marijin nasmeh pa združuje nasmehe vseh mater sveta in s svojimi rokami sprejema mojo

nebogljeno dušo. Te roke, ki so držale učlovečeno Besedo – Kristusa. Želim si, da bi nam Materina podoba predstavljala največjo svetinjo, kakor nam pravi veliki pisatelj Ivan Cankar: »V mojem srcu je materina podoba – lepota in blagost, kakor je nikoli in nikjer nisem videl, in ki jo bodo živo ugledale šele moje umirajoče oči ...« Ohranjajmo v svojem srcu podobo naše Matere, te neutihljive in vesele hvalnice Bogu.

Tudi v teh okoliščinah, ki so bile za vse nepričakovane, v času pandemije, ko marsikoga grabi obup, je za vse nas pomembno, da v srcu iščemo podobo, katere se razveseli srce. To je tista podoba, kateri je naš vstali Zveličar s križa zaupal Cerkev – Devica Marija je postala Mati Cerkev, da nas, posebej v trenutkih kakršne doživljamo danes, bodri in s svojim zaupanjem spodbuja naše zaupanje – da smo v Božjem naročju varni in je negotovost odveč.

V tem zaupanju tudi mi kakor Marija sledimo svojemu poslanstvu, ne glede na okoliščine, v katerih smo se znašli. Obilen Božji blagoslov naj bo s teboj, ki zaustavljaš svoj pogled ob tem razmišljanju; pri vseh prizadevanjih za sočutje in dobro, katerega v teh časih tako potrebujemo.

Tilen Kocjančič

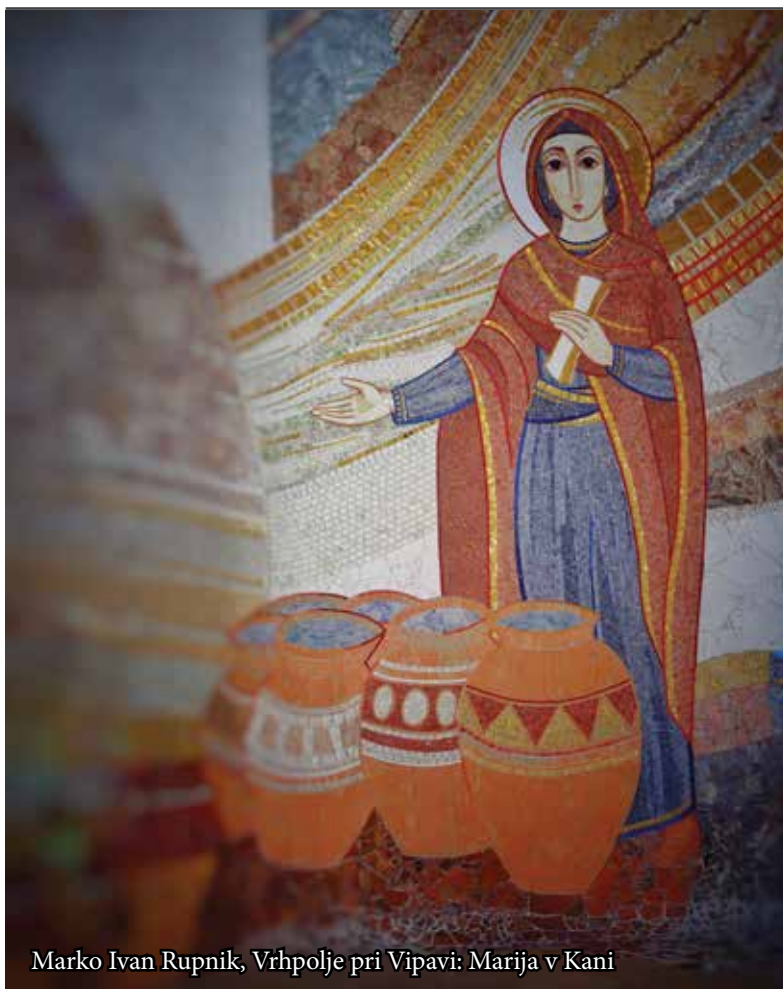
O tebi sanjam

O tebi, žena, Bog je sanjal,
še preden je ustvaril svet,
zato ti milost je naklanjal,
te branil, čuval kakor cvet.

Njegov načrt si izpolnila,
da Božji Sin je k nam prišel,
ljubezen spona je zdrobila,
se vere ogenj je razvnel.

Na svatbi v Kani, skrbna žena,
spoznala pot si hrepenenja,
da voda greha je skaljena,
spremenila v vino se življenja.

O tebi zdaj jaz, žena, sanjam,
z nebeških sklanjaš se višin,
iz dna srca se ti priklanjam,
ker ljubljen, mati, tvojo sem sin.

Marko Ivan Rupnik, Vrhpolje pri Vipavi: Marija v Kani

VIRTUTI & MUSIS

Prostorje L(l)epote

Poleti sem bil prvič v Aachnu. Želel sem k maši v najstarejšo stolnico severne Evrope. Zgradil jo je Karel Veliki, v njej pa so bili kronani številni cesarji. Ko sem vstopil, se je pogled – preko v zlato oblečene ladje – spontano dvignil v nebo, do kupole, ki zaključuje osemkotni osrednji prostor. Tam me je pričakal Kristus. Sedel je na prestolu, v naročju mu je počivala odprta Beseda, desno roko je stegnil, da bi me blagoslovil. Skupaj s cesarji sem pokleknil. Nisem imel krone, da bi jo izročil. Ponudil sem mu svoj nahrbtnik. Kramo, ki se je med potovanjem nabrala v njem. Začela se je maša, zadišalo kadilo in zazvenel koral. Srečala sta se zemlja in nebo, čas in večnost, človek in Bog. Sledil sem nepretrganemu prehajanju od neposrednega k alegoriji, od dogodka k ideji. V sozvočju razpoloženj, drž in dejanj so krhko in mogočno, tema in svetloba, prejeto in darovano postajali Lepota. Umetnost je bila liturgija in liturgija umetnost. Njuno srečanje ni le zaustavljalo koraka, ampak ga je tudi jasno umerjalo. Navdihovalo ga je vzdušje vere in odrešenja, ki je iz Kristusove zmage naredilo osebni razlog upanja. Odpiralo je domišljijo, spodbujalo refleksijo in srčno izročenost Bogu. Vabilo k sodelovanju pri odrešenju.

To je bila pravzaprav izkušnja umetnosti časa, ko je umetnost še izvirala iz liturgije in vodila k čaščenju. Ko je bila vsaka njena poteza premišljena, da ne rečem premoljena. Ko je pogostejše opevala Boga in njegove skrivnosti kot pa človeka in njegovo bedo. Ko je človeku zagotavljala najzanesljivejši stik z Bogom in je bil ta osnova vseh njegovih drugih srečanj. Tudi v prvem tisočletju po Kristusu je umetnost iskala, izpovedovala in komentirala. Vendar na podlagi jasnega kriterija. Duhovna izkušnja, ki je usmerjala njeno raziskovanje, ji je omogočala ne le kritičen pogled na stvarnost, ampak tudi navdih, v katerem je hkrati odpirala pot. Ker je rasla iz življenja skupnosti, je komunicirala in povezovala. Podrejena strogim pravilom je bila svobodna. Ni le prebujala duha, ampak tudi ostrila njegovo presojo.

Ob koncu istega poletja sem bil na Beneškem bienalu, ki je ena največjih prireditelj, v okviru katere so predstavljeni dosežki sodobne umetnosti. Nisem pokleknil kot v aachenski katedrali niti dvignil pogleda. Ostal sem tam, kjer je ostala sodobna umetnost. Pri človeku moderne dobe. Taval sem med razbito pločevino, reciklirano plastiko, se trgal iz praznine in se nasmihal poskusom zdravljenja zemlje. Naslov bienala je bil »Viva arte viva«, pa

se je to, kar sem srečeval, zdelo vse prej kot živo. Spominjalo je na utrujenega bolnika. Delovalo zelo domače. In tako boleče. Človek je postal kanalizacijska cev, skozi katero se brez sita pretaka umazanija sveta.

Bral sem, da je sodobna umetnost kot spovednica, v kateri človek izliva svoje srce, zato je potrebno tudi na to umetnost gledati spoštljivo, s sočutjem. Tudi v tej umetnosti je nekaj svetega, ker je človeško srce sveto in ker to srce kriči po odrešenju, po srečanju. Ne glede na to, da je danes umetniški objekt pogosto tako subjektiven, da mu šele obsežna razlaga omogoči komunikacijski polet, ostaja umetnost privilegiran prostor srečanja. Ne le prostor, v katerem lahko človek iskreno komentira lastno eksistenco in svoj kontekst, v katerem skrivnost lahko ostaja nerazumljena, ampak tudi prostor, ki še vedno sluti, vabi, usmerja, odpira.

Kaj lahko Cerkev ponudi temu prostoru? Svoje cerkve, liturgijo in umetnost? Ali sploh še ima svojo umetnost?

Nekoč smo spreminjali svet, ker smo bili luč, ki razsvetljuje svet. Zdi pa se, da smo v zadnjih stoletjih dovolili, da svet spremeni nas. Zaljubljeni smo se v vse, kar je ljubil svet. Zaljubili smo se v popolno, idealno obliko, v čustvene in čutne podobe. Cerkev smo napolnili s temi podobami. A postale so nam zoprne, ker (kot pravi Andrej Tarkovski) ta oblika lepote utruja. Zato ne preseneča, da smo se je naveličali in v nekem trenutku začeli vsepovprek metati ven. Epilog te kulture zunanosti, površinskosti, ustvarjanja forme, poudarjanja prostornine, posameznika, ki zavzema svoje mesto, ... je prav praznina. Cerkev so prazne. Tako kot človek.

Ne gre, da bi spreminjali umetnost, še manj človeka. Človeštvo je sito navodil, dokumentov in dokazov. Želi, da smo lepi. Človeštvo kriči po Lepoti. Po Njem, ki sedi na prestolu z odprto knjigo v rokah, ki čaka, da nas blagoslovi. Ko bomo dovolili, da nas napolni resničnost Božjega življenja, bo leto zasijalo tudi skozi vso našo človeško stvarnost in se odrazilo na stenah naših cerkva. Umetnost je namreč spovednica. Stene cerkva, cerkveni prostor je avtoportret Cerkev. Odslikava življenje njenega občestva in je njegovala podaljšana obleka.

Pomen cerkvene umetnosti

Sveti papež Pavel VI. je leta 1964 v nagovoru umetnikom položil na srce, da je naša naloga danes premostiti ločitev, ki je v dvajsetem stoletju nastala med umetnostjo in svetim. To je, vsaj po mojem mnenju, ena od težjih, a hkrati ključnih nalog oznanjevalcev evangelija v današnjem času. Vprašanje umetnosti je za Cerkev ključnega pomena, saj gre za vprašanje oznanjevanja, kar pa je njeno osnovno poslanstvo. Razglabljanje o sakralni umetnosti torej ni zgolj neka pritika, za katero bi Cerkev izkazovala posebno zanimanje, pač pa je umetnost način, ki ga Bog uporablja za sredstvo, preko katerega se njegovo oznanilo lahko ponovno učloveči v vsakem obdobju in v vsaki kulturi. Cerkvi iztrgati umetnost pomeni zadati neozdravljivo rano njenemu poslanstvu. Ločitev pa ne pušča brez posledic niti umetnosti. Njeno bistvo je namreč razodevanje lepote človeku. Umetniško delo samo na sebi še ni lepota, temveč je neka resničnost, ki človekov pogled usmerja k tisti pravi, večni Lepoti. Značilnost umetniškega dela je namreč ravno ta, da povzroči prehod od sebe k nečemu večjemu od sebe samega. Prav iz te značilnosti tako izhaja nenadomestljiva vloga umetnosti pri oznanjevanju evangelija. Če torej umetnost in Cerkev druga brez druge izgubita pomemben dejavnik, kako to, da je ponovna združitev tako težavna? Da bi trenutno situacijo lažje razumeli, je potrebno narediti korak v zgodovino.

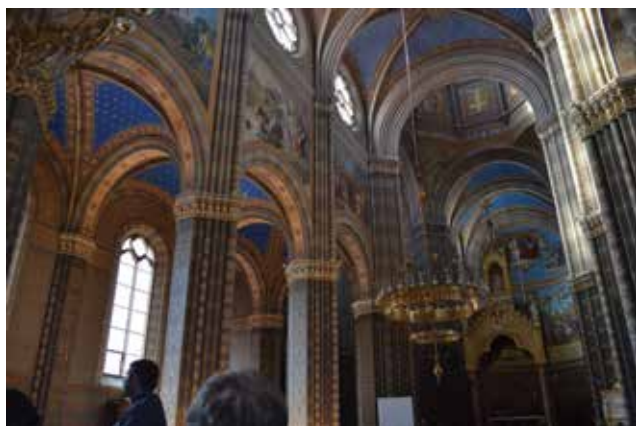
Že na samem začetku Cerkve se srečamo z evangelisti, ki so veselo sporočilo našega odrešenja – ki je v svojem bistvu eno – na različne načine ter z uporabo različnih literarnih slogov posredovali med seboj različnim skupinam vernikov. Ko se je

kasneje krščansko oznanilo srečalo z grško ter zatem tudi z našo, slovansko kulturo, le te ni enostavno izbrisalo, pač pa jo je prečistilo in uporabilo za oznanjevanje. Umetnost je zatem dolga stoletja, vsaj v Evropi, nadaljevala svojo pot kot sopotnica krščanstva. V zadnjih dveh stoletjih pa je nastopila ločitev, ki sem jo na začetku omenil. Pojavljati so se začeli umetnostni slogi, ki v svojem bistvu nasprotujejo sakralnemu poimenovanju umetnosti. Namesto da bi človeški pogled dvigovala k večni Lepoti, ki je Bog sam, mu pogosto predstavlja neko podobo človeka, ki Boga ne potrebuje, in ki je zadosten samemu sebi. Namesto gotovosti in trdnosti marsikateri sodobni umetnostni slog v človeku postavlja vprašanja, dvome ter spodžiga negotovost. Vse te značilnosti v prvi vrsti niso neka negativna kritika umetnosti. Če jo namreč razumemo kot način preko katerega se človeštvo v nekem določenem trenutku izraža, potem je to predvsem odsev prisotnosti realnih človeških dvomov, ki pa so se danes v postmodernistični družbi še poglobili. Vloga Cerkve v tem trenutku zato ni kritika takšne umetnosti, temveč predvsem razmislek o tem kako odgovoriti človeštvu, ki išče gotovost in mir. Ta odgovor pa seveda do naslovnika nima druge poti kakor preko umetnosti. Kaj so torej značilnosti umetnosti, da se le-ta lahko upravičeno imenuje sakralna, da torej iščočemu človeštvu prinese gotovost?

Po mojem mnenju lahko govorimo predvsem o treh pglavitnih temeljih sakralne umetnosti: lepota oblike, univerzalnost ter svetost. Umetnost, ki želi ostati v službi oznanjevanja ne sme zapasti

v dekonstruktivizmu, ki bi ga z drugimi besedami lahko opisali kot nekakšen »urejen kaos«. Glavni cilj sakralne umetnosti ni še bolj zмести človekov pogled, temveč osredotočiti ga k bistvu ter mu predstaviti nekakšen zgled urejenosti. Sakralna umetnost mora pri svojem ustvarjanju uporabljati jezik, ki bo vsem razumljiv. Njen glavni namen namreč ni, da bi v verniku ustvarila neke subjektivne ideje ter interpretacije, temveč da bi mu posredovala oznanilo odrešenja, ki pa v prvi vrsti ni nekaj subjektivnega, temveč je najprej neka objektivna realnost, ki pa svoj namen doseže šele, ko jo vsak posameznik sprejme v svoje življenje in jo živi v vsej resničnosti kraja in časa. Sakralna umetnost pa ima še tretjo, ključno značilnost, ki jo lahko imenujemo svetost. Ta značilnost zavisi predvsem od avtorja ter njegovega namena. Če je namreč namen umetniškega dela poveljevanje Boga ter preko tega zveličanje človeka, potem je bil glavni cilj sakralne umetnosti dosežen.

Kaj je torej vloga oznanjevalca Evangelija v odnosu do umetnosti, ki izhaja iz vsega povedanega? Predvsem to, da presodi kaj lahko opišemo s pridevnikom »sakralno« in kaj ne. Zatem pa sledi uporaba sakralnega v oznanjevalne namene. Namen jasnih kriterijev in s tem definicije področja sakralne umetnosti ni cenzura umetnosti, temveč v prvi vrsti zaščita tistega največ kar imamo – načina s katerim se Cerkev izraža. Kot je v interesu naroda zaščititi svoj jezik pred vdorom tujk, tako bi se tudi Cerkev preko posameznikov morala jasneje izražati glede svojega »jezika« in ga zaščititi pred vdorom vsega, kar v sakralno področje ne spada. Razsojati na tem področju pa je še težavnejše, saj prihaja prav tu do stika dveh podkrepljenih, a nasprotujočih si argumentov. Na eni strani imamo »argument učlovečenja«, ki tudi

nas danes vabi evangelij ponesti vse do središča današnjega časa, kar je mogoče edinole s pomočjo umetnosti, ki ima svoj izvor v tem določenem času. Le-ta pa je po svoji naravi žal velikokrat preveč oddaljena od kriterijev sakralnosti. Na drugi strani pa imamo »argument kontinuitete«, ki nas kliče k ohranjanju in posredovanju neke nespremenljive Resnice. Cerkev je v službi Boga samega, zato bi moral že sam način njenega oznanjevanja odsevati to nespremenljivost ter trdnost, ki iz Boga izvira. Kako torej stopati po neki srednji poti, brez obračanja v eno ali drugo skrajnost? V pomoč nam je lahko odgovor Konstitucije o svetem bogoslužju, ki dopušča svoboden razvoj cerkvene umetnosti, če le ohranja dolžno spoštovanje do stavb ter obredov, ki jih s svojim delom bogati.

Za največjega nasprotnika cerkvene umetnosti lahko imenujemo utilitaristično mišljenje. Pri oblikovanju cerkvenega prostora ter bogoslužja naj ne stoji na prvem mestu praktičnost, uporabnost in preračunljivost, temveč lepota in simbolizem, ki bo človeku pomagal začutiti nekaj Božjega v tem, kar Cerkev živi. Naj cerkvena umetnost ponovno postane pripomoček evangelizacije ter s tem nekakšen »podaljšek« Božjega razodetja, k čimer nas spodbuja tudi zadnji dokument Papeškega sveta za kulturo z naslovom *Via Pulchritudinis*.

»Gospodovi duhovniki, slavite Gospoda!«

(DanD 2,84)

Matej Rus

Novomašno geslo:

»Zaupaj v Gospoda in delaj dobro.« (Ps 37,3)

Skušnjava kot priložnost za poglobitev odnosa z Bogom

V temeljnem pomenu beseda »temeljna odločitev« že pomeni odgovor na Jezusov klic, pa naj si bo duhovnika ali bogoslovca, vendar se pri tem naše potrjevanje sprejetih odločitev ne konča. Tudi pri Jezusu se ni končalo, saj je bil takoj po svojem krstu v Jordanu voden s strani Svetega Duha v puščavo, kjer ga je preizkušal skušnjavec (gl. Mt 4,1-11).

Pri tem pa je pomemben še drug dejavnik, ki je pripomogel k zmožnosti sprejetja Božjega povabila k hoji za Njim: izkušnja Božjega dotika – se pravi Njegovega delovanja – v našem življenju. Šele s to izkušnjo smo mu lahko rekli svoj »da« in se mu dali na razpolago.

Seveda hudobni duh ne počiva, saj ne privoščiti človeku uresničitve njegovega življenja v občestvu s Sveto Trojico: tudi Jezusa je poskušal odvrniti od izpolnitve Božjega načrta preko treh različnih skušnjav. Zato nas hudič poskuša na različne načine spraviti na drugo pot, stran od Življenja – na navidezno boljše pot do izpolnitve življenja.

Kljub temu pa skušnjave ne smemo zamenjevati s pojmom preizkušnje. Preizkušnja vedno pomeni željo Boga, da bi z nekaterimi ovirami v življenju človek obnovil oziroma poglobil svoj odnos z Njim. Medtem ko človeka vedno skuša hudič, ki želi, kot smo že dejali, človeka iztrgati iz agapičnega občestva

z Bogom. Vendar pa lahko tudi delovanje hudiča Bog obrne v priložnost, da moremo izpovedati svojo vero v Gospoda.

V vsakem primeru nas Gospod ne pušča samih, saj je bil tudi poleg Jezusa, ko je preko zavrnitve skušnjav pokazal svoj sinovski odnos do Očeta. Skušnjave v puščavi so zato tudi za nas priložnost, da vidimo, kako živimo svoj sinovski odnos. Kako? Poglejmo si na primeru Jezusovih skušnjav iz Matejevega evangelija.

Prva skušnjava se navezuje na sprejemanje naših vsakdanjih odločitev. Iz česa so narejene? In kaj je vir mojega življenja? Je vir življenja postavljen v Bogu, kar se kaže v poslušanju Božje besede in posledično v sinovskem in bratskem načinu življenja; ali pa je vir življenja postavljen v materializmu, v nenehnem kopičenju stvari, kar se vidi v nezaupanju v Božjo skrb. Navsezadnje, kjer je človekovo srce, tam je tudi vir njegovega življenja (gl. Mt 6,21).

Druga skušnjava pa se dotika našega poslanstva in poklica: na kom gradimo svojo pot? Ob tem se včasih pojavi želja, da bi marsikatero stvar naredili po svojem »modrem« načrtu, kakor je to želel tudi kralj Ahaz (gl. Iz 7,10-23). Zato nas Jezus opozarja naj ne preizkušamo Boga, naj ne stavimo nase, ampak na Boga: svojo dušo, svoje življenje lahko rešimo samo v Gospodu.

Pri tretji skušnjavi pa gre za življenjsko odločitev, odločitev za življenje v Bogu ali za življenje izven Boga. Res je, da smo bili prvič poklicani k Božjemu življenju pri svetem krstu, vendar se tudi zavedamo, da moramo vedno znova potrjevati to, kar so v tistem trenutku namesto nas naredili starši, botri in vsi ostali navzoči: odločitev, da ljubimo Boga z vsem našim mišljenjem, z vsem, kar imamo. Skušnjavec nam zato poskuša z različnimi stvarmi in dejavnostmi dati to, kar lahko v resnici da samo Gospod. Velika nevarnost pa se ob tem pojavi takrat, ko od našega »mamona« pričakujemo to, kar je Božjega, in česar smo bili v življenju že deležni, svobode ljubljenih Božjih otrok, vendar pa smo to izkustvo pozabili.

Zato je toliko bolj pomembno, da imamo izkušnjo Božjega delovanja v svojem življenju. Šele tako lahko tudi v času skušnjav ostanemo zvesti Gospodu, v času preizkušenj pa utrdimo svoj odnos z Bogom. Prvi odgovor na Jezusov klic zato pomeni stalno poglobljanje našega odgovora Njemu: gre za duhovno pot, ki traja vse življenje. Delovanje hudega duha namreč nikoli ne popušča, in zato je hoja za

Kristusom strma pot, ki terja tudi napor. Vendar ta napor ni težak, če ga duhovnik in bogoslovec znata osmisliti v naravnosti na Jezusa Kristusa.

Odnos je namreč mogoč ravno zato, ker Gospod prvi vstopa v odnos s človekom (gl. 1 Jn 4,10). Skušnjave in preizkušnje pa so pri tem dane kot priložnost za sprejemanje odločitev, ki nas naravnajo na pravi cilj: odkriti Božjo slavo v človeku kot njegovo

bistvo. Tako se moremo prepojit z Božjo ljubeznijo, ki nas usposablja za razpoložljivost Božjim načrtom. Odlomek o Jezusovih skušnjavah v Matejevem evangeliju nas zato vabi, da spoznavamo Kristusa Boga v svojem življenju in iz tega tudi živimo. In globlji kot bo odnos z Njim, večje bo tudi Božje odrešitjsko delovanje tam, kamor nas kliče Bog.

Janez Potisek

Novomašno geslo:

»Na tvojo besedo.« (Lk 5,5)

Ut omnes unum sint¹ (Jn 17,21)

Ob epidemiji novega koronavirusa smo priča izjemno redkemu dogajanju: ves svet je (z nekaj izjemami) združil sile in se skupaj bori proti eni sami stvari, proti skupnemu, nevidnemu sovražniku – bolezni. Kako malo je potrebno pa vendar kakšno ceno terja edinost. Tudi Jezus je v velikodušniški molitvi prosil za edinost z besedami, ki služijo kot naslov tega razmišljanja: »Da bi bili vsi eno« (Jn 17,21).

To Jezusovo prošnjo ponavadi povežemo z ekumenskim gibanjem, ki se je znova razmahnilo ob začetku 20. stoletja – in prav je tako. A kljub temu je potrebna najprej edinost med nami, ki smo že »ovce ene črede«; še več: najprej je potrebna tista edinost med Kristusovimi učenci, ki jo Učitelj sam naroča: »če sta dva izmed vas na zemlji soglasna v kateri koli prošnji ...« (Mt 18,19). Torej je najprej potrebna edinost v najmanjših človeških skupnostih, ki se lahko potem širi tudi navzven.

Čudovit zgled takega načina širjenja edinosti

(in dokaz njegove učinkovitosti) sta nam slovanska učitelja, sveta brata Ciril in Metod. Ker sta bila edina med seboj in v službi Gospodu, je Bog preko njiju delal čudovite reči: veliki družini slovanskih narodov je zasijala luč vere in omike. V reviji *Edinost in dialog* je dr. Ivan Platovnjak lepo povzel temeljna načela duhovnosti svetih bratov, iz katerih jasno izhaja njuno delovanje: 1) ljubezen do Svete Trojice in s tem izbira občestva pred »samotarstvom«, 2) zavest o temeljni enakosti in bratstvu vseh v Kristusu, 3) prepričanje o potrebnosti delitve dobrin, 4) spoštljiv dialog z vsakim človekom, tudi nasprotnikom, 5) prepričanje o skupnostni rasti v svetosti.² Ta načela je v apostolskem pismu *Ob začetku novega tisočletja* povzel in kristjanom pa tudi vsem ljudem dobre volje položil na srce takratni papež sv. Janez Pavel II. Ker smo kot Slovani tudi duhovni otroci svetih bratov Cirila in Metoda, je prav, da se jima zahvaljujemo in ju prosimo za zvestobo njuni dediščini.

Needinost med kristjani je velika rana, ki smo jo na Kristusovem telesu, Cerkvi, povzročili (in jo še povzročamo!) ljudje. Ko po preteklih stoletjih od daleč opazujemo in iščemo razloge za razkole, smo si lahko edini vsaj v tem, da so vsi posledica človeških napak, zaletavosti (samooklicanih) branilcev prave vere pa tudi političnih spletk. Pot k edinosti je zmeraj bil in ostaja samo Kristus. Edini med seboj smo lahko samo takrat, kadar smo edini v Kristusu. To se na najodličnejši način dogaja po evharistiji, kajti »kdor je moje meso in pije mojo kri, ostaja v meni in jaz v njem« (Jn 6,56). Apostol Pavel pa povzema: »Ker je en kruh, smo mnogi eno telo, vsi smo namreč deležni enega kruha« (1 Kor 10,17): tako se edinost kristjanov najpopolneje udejanja v evharistiji, v Kristusovi evharistični daritvi.

¹ Da bi bili vsi eno

² Platovnjak, Ivan. 2013. Občestvena duhovnost svetih bratov Cirila in Metoda. *Edinost in dialog* 68:119–131.

Anže Cunk

Novomašno geslo:

**»Zgodi se mi po
Tvoji besedi.« (Lk 1,38)**

Stremljenje po večni Lepoti znotraj liturgičnega obhajanja

Drug vatikanski cerkveni zbor je v Konstituciji o svetem bogoslužju zapisal, da je »bogoslužje vrhunec, h kateremu teži delovanje Cerkve, in hkrati vir, iz katerega izvira vsa njena moč.« (B 10) Ker se mi je začelo pojavljati vprašanje, zakaj je bogoslužje vrhunec in vir vsakdanjega kristjanovega življenja, sem se odločil, da temo tudi strokovno raziščem, predvsem pa raziščem, kako lahko stremimo po Lepoti, znotraj samega liturgičnega obhajanja.

Odgovor na dokaj kompleksno vprašanje pravzaprav hitro odkrijemo. Ta odgovor se nam pojavlja, ker je Kristus, ki je Lepota sama, resnično navzoč v liturgičnem obhajanju, saj je rekel: *»Kjer, sta namreč dva ali so trije zbrani v mojem imenu, tam sem sredi med njimi«* (Mt 18,20). Ta Kristusova navzočnost znotraj liturgičnih obhajanj po besedah Benedikta XVI. ni statična, temveč dinamična navzočnost, »ki nas prevzame, da postanemo njegovi, da mu postanemo podobni. Kristus nas pritegne k sebi, omogoči nam, da gremo iz samih sebe, da vsi postanemo eno z njim. Na ta način nas tudi sprejme v občestvo bratov in povezanost z Gospodom je vedno tudi povezanost s sestrami in brati. In mi vidimo lepoto te povezanosti, ki nam jo podarja sveta evharistija.« (2010, 12) A kljub temu je Gospodova navzočnost v liturgičnem obhajanju prisotna na zelo skrivnosten način. Tako že pred tem omenjeni Benedikt XVI. v posinodalni apostolski spodbudi razmišlja, da se »odnos med skrivnostjo, v katero verujemo in jo slavimo, izraža na poseben način v vrednoti teološke in bogoslužne lepote. Bogoslužje je,

tako kot celotno krščansko razodetje, notranje povezano z lepoto: je sijaj resnice (splendor veritatis). V bogoslužju se blešči velikonočna skrivnost, po kateri nas Kristus sam priteguje k sebi in nas kliče v občestvo.« (2007, 39-40) Kaj pa pravzaprav pomeni, da je bogoslužje sijaj resnice? Jezus sam se v Svetem pismu razodeva kot sijaj in veličastvo. In kar nam v Stari zavezi predstavlja sijaj in blišč Boga, ki se razodeva v vsej svoji slavi preko čudežev, ki jih je storil izvoljenemu ljudstvu, ki je bilo trdovratno ljudstvo in je zelo hitro pozabilo na dobroto svojega Boga in zašlo na stara pota, nam je Bog preko čudežev pri ljudstvu posredoval in ga na ta način ohranjal kot svoje izvoljeno Božje ljudstvo. V Novi zavezi pa se to razodetje lepote dokončno dopolni v »razodetju Boga v Jezusu Kristusu. On je polnost razodetja Božje slave. V Sinovem poveljanju odseva in se priobčuje Očetova slava (gl. Jn 1,14; 8,54; 12,28; 17,1). Vendar ta lepota ne izraža zgolj skladnosti oblik. *'Najlepši med človeškimi sinovi'* (Ps 45/44,3) je tudi v vsej skrivnosti tisti, *'ki ni imel podobe ne lepote, da bi ga želeli gledati'* (Iz 53,2). Jezus Kristus nam kaže, kako zmore resničnost ljubezni preobraziti temno skrivnost smrti v prenavljajočo luč odrešenja. Svetloba Božje slave presega vsako zemeljsko lepoto. Resnična lepota je Božja ljubezen, ki se je dokončno razodela v velikonočni skrivnosti.« (Benedikt XVI. 2007, 40) In lepota bogoslužja oziroma liturgičnega obhajanja je vsekakor del te velikonočne skrivnosti.

Notranja lepota bogoslužja se torej kaže v Kristusu samem, saj je vstali in poveljani v Svetem Duhu, ki vključuje Cerkev v njenem delovanju glavni in lastni subjekt samega bogoslužja.

Lepota bogoslužja se v našem vsakdanjem življenju kaže preko lepote Stvarnika, ki nam je dal oči, da vidijo, ušesa, da slišijo, in roke, da delajo, saj po naših očeh Bog vidi potrebe, po naših ušesih sliši tožbe, po naših rokah pa pride na pomoč tistim, ki ga kličejo. Le tako bodo pomoči potrebni v nas prepoznali lepoto Kristusovega učenca, če jim bomo izkazovali ljubezen in skrb. Tako se bo po besedah Janeza Pavla II. »preizkušala pristnost naših evharističnih obhajanj,« (2004, 28) katere bomo prenesli v svoje vsakdanje življenje ter s tem kazali na največjo Lepoto, kajti preko lepote dejanj lahko spoznavamo Lepoto samo.

Benedikt XVI. 2007. Evharistija - zakrament ljubezni: Posinodalna apostolska spodbuda. Prev. Rafko Valenčič. Ljubljana: Družina.

Benedikt XVI. 2010. Srce krščanskega življenja: Misli o sveti maši. Prev. Roman Štus. Maribor: Slomškova založba.

Janez Pavel II. 2004. *Ostani z nami, Gospod: apostolsko pismo ob evharističnem letu*. Prev. Janez Ferkolj. Ljubljana: Družina.

Koncilski odloki: konstitucije, odloki, izjave, poslanice 2. vatikanskega vesoljnega cerkvenega zbora. 2004. Ljubljana: Družina.

Sveto pismo: Nova zaveza in psalmi: jeruzalemska izdaja. 2010. Ljubljana: Družina, Teološka fakulteta.

Tilen Oberwalder Zupanc

Novomašno geslo:

**»Odrini na globoko.«
(Lk 5,4)**

Cerkvena glasba me približa Bogu

Ena izmed prvih stvari, ki se jih spominjam glede domače župnije, je spomin na cerkveno glasbo. Konkretno na orgle v domžalski cerkvi. Z družino smo k sv. maši večkrat prihajali na kor, zato sem jim bil lahko res blizu. Spominjam se, da sem jih občudoval odprtih ust, sploh ob mogočnih preludijih in postludijih tamkajšnjih organistov.

V meni je to zbudilo željo, da bi tudi sam enkrat lahko sédel za igralnik. Lahko rečem, da se mi je želja bogato izpolnila. Zadnja leta v semenišču sem bil namreč med bogoslužji verjetno večkrat na koru za orglami kot pa v klopi.

Moja pot do »enega nadstropja višje« me je od tiste prve želje, ki sem jo občutil ob domžalskih orglah, vodila v župnijo Jarše, kamor smo se z družino preselili. Ravno v tistem času so župljani zbirali denar za nove mehanske orgle v grobeljski cerkvi, ki naj bi nadomestile obstoječe elektronske. Spremljanje tega dogajanja je bilo kot dodatno gorivo k že vžganemu ognju. In res sem proti koncu osnovne šole začel redno spremljati petje pri bogoslužju; navadno ljudsko petje pri sobotnih večernih sv. mašah v župnijski kapeli v Jaršah na (tudi novih) elektronskih orglah.

Po osnovni šoli sem se vpisal na Škofijsko klasično gimnazijo v Šentvidu. Tam sem se vključil v gimnazijski pevski zbor, ki ga je vodil Damijan Močnik. Ugotovil sem, da me tudi petje v zboru, sploh pri bogoslužju, veseli. Užitek je bilo poslušati, kadar je naš dirigent po sklepni pesmi začel s kakšno

svojo improvizacijo. V Zavodu sv. Stanislava sem imel tudi priložnost, da sem sedel za orgle tamkajšnje gimnazijske cerkve. Tudi to je bila radost za dušo.

Po gimnaziji sem se preselil v semenišče, kjer imam veliko priložnosti, da se ukvarjam s cerkveno glasbo. Začel sem s petjem v semeniškem pevskem zboru kar trenutno na žalost ni več možno, saj je »na pavzi«. Večkrat smo kaj zapeli ali zaigrali tudi v manjših zasedbah. Kot sem že omenil, je ena glavnih reči spremljanje petja pri bogoslužju v skupnosti – v semenišču in na fakulteti. Poleg tega sem bil v zadnjih letih kar nekajkrat naprošen tudi za orglanje v stolnici.

Lahko rečem, da mi je »status bogoslovca« dal veliko priložnosti, da sem bil na koru cerkva, kjer drugače verjetno ne bi bil. Ko poveš, da si bogoslovec, in da te zanimajo orgle, navadno odpadejo vsi dvomi, ki bi se morda drugače pojavili in pot je prosta.

Poslušanje cerkvene glasbe, kvalitetne in primerne, je priložnost, ki me približa Bogu. Korala, zborovskih in ljudskih pesmi. Slednje sploh, ko zapoje celotna cerkev. V Zagorju ob Savi, kjer sem letošnje leto na pastoralni praksi, sem imel veliko priložnosti, da sem to izkusil. Božje ljudstvo je res navajeno »odpirati usta«, ko so pozvani k sodelovanju. Svoje naredi še akustika in res lahko že občutiš delček nebeškega veselja, ki nas, upamo, nekoč čaka.

Seveda pa temu ni vedno tako – da bi se lahko samo prepustili in poslušali (sploh, kadar je petje razglašeno). Pomembno je tudi, da se sami aktivno vključimo v pevske dele bogoslužja. Kadar gre za ljudsko petje seveda s petjem, kadar gre za zborovsko pa s tem, da znamo prisluhniti ne le melodiji, temveč tudi besedilu, ki se poje. Vanj naj bi se poglobili, ob njem razmišljali. Tako res lahko velja, da »kdor poje, dvakrat moli«.

Kadar sam sedim za orglami ali pojem v zboru, je ohranjati to vzdušje nekoliko težje. Takrat se moram še nekoliko bolj potruditi, da ne ostanem zgolj pri osredotočanju na »tehnične« vidike izvedbe, temveč res dopustim, da me glasba približa Bogu. Na koncu lahko sklenem, da imam občutek, da bom ob selitvi na »drugo stran cerkve« kar pogrešal življenje na koru.

Martin Leban

Novomašno geslo:

»Gospod je moja luč!«
(Ps 27,1)

Duhovno spremljanje po Jezusovem zgledu

Spoštovani bralci glasila *Virtuti et Musis*, šest let priprave na duhovniški poklic je minilo kot bi trenil in uredniki so me prosili, naj nekaj napišem kot bodoči novomašnik. Predstavil naj bi temo, ki sem si jo izbral za svojo magistrsko nalogo. Ukvarjal sem se z izzivom, ki je po mojem mnenju aktualen za vsakega duhovnika: kako pristopiti k mlademu človeku in ga nagovoriti. Zgled sem iskal pri Jezusu, njegovo držo sem opazoval v odlomku iz Janezovega evangelija, kjer se pogovarja s Samarijanko (Jn 4,1-42). Zakaj sem si izbral ravno ta odlomek? Ker je Samarijanka mladim zelo podobna, saj obupano in vedno znova išče potešitve neke globoke notranje potrebe, ki je zemeljske stvari ne morejo utesiti. Jezus pa ji ponuja rešitev. Zanimivo se mi je zdelo, da se ta žena (in grešnica) v pogovoru z Jezusom tako spremeni, da je zmožna vse svoje vaščane (ki verjetno dobro poznajo njeno grešno življenje) tako nagovoriti, da se odpravijo gledat, kdo je bil njen sogovornik. Jezus jo je s svojim pristopom torej tako nagovoril, da se je spremenila.

V svoji nalogi sem si najprej zastavil vprašanje, če so mladi v današnji napredni družbi zadovoljni in srečni. Ugotovil sem, da jim slovenska družba omogoča, da v svojih življenjih odkrijejo in razvijajo svoje talente. Kljub temu pa so mladi v današnji družbi nesrečni bolj kot kadarkoli prej,

zgovoren je podatek, da vse bolj narašča uporaba antidepresivov. Zato sem si v nadaljevanju zastavil vprašanje, v čem je razlog človekove nesreče. S pomočjo poročila o stvarjenju in izvirnem grehu sem ugotovil, da nesreča izvira iz človekovega egoizma in zavrnitve odnosa z Bogom. Nato sem analiziral Jezusov pristop k predstavnici ranjenega človeškega rodu: k Samarijanki. Naj izpostavim nekaj ključnih značilnosti njegovega pristopa. On je tisti, ki z njo vstopi v odnos, to stori kljub vsem navideznim oviram: da je Samarijanka, žena, grešnica. V pogovoru z njo vztraja, kljub temu da ga ona večkrat ne razume. Razkrije njeno grešno življenje, a jo ne obtožuje, temveč jo pripelje do tistega, kar je res pomembno: do spoznanja, kdo je Mesija.

Kot enega od možnih načinov, s katerim lahko Cerkev pomaga mladim po Jezusovem zgledu, sem zato omenil duhovno spremljanje. Ko zaslišimo to besedno zvezo hitro pomislimo na starega meniha, ki vse ve in razume in h kateremu hitijo množice po nasvete, kako naj živijo. Ob branju različnih avtorjev pa sem ugotovil, da pri duhovnem spremljanju ne gre za to. Duhovni spremljevalec ni človek, ki vse ve, ampak bi ga lahko v določenih lastnostih primerjali kar s Samarijanko – je grešen človek, ki pa je v svojem življenju že doživel dotik Boga in dopustil, da ga je ta dotik spremenil. O tem srečanju govori drugim ljudem in jih do tega skuša pripeljati. Pri tem pa skuša uporabiti Jezusov pristop: ljudi nagovoriti v konkretni stiski, jih poslušati, ob njih vztrajati in jih ne obsojati. Mnogi avtorji duhovnega spremljevalca primerjajo kar s sopotnikom. Svojega spremljanca spremlja na delu poti, občuduje vse Božje posege v njegovem življenju in mu s svojimi izkušnjami pomaga pri vstopanju v odnos z Bogom. Ta odnos in bližina z Bogom pa je tisto po čemer vsak človek v svoji globini hrepeni.

Naj bo Jezusov pristop k Samarijanki, pa tudi njena drža, zgled vsem, ki delajo z mladimi. Postanimo iskalci žive vode, da bomo lahko postali njeni izviri za vse ljudi, ki nas obdajajo.

Blaž Franko

Novomašno geslo:

Tvoja volja.

Pot lepote in Facebook

V dneih nastajanja tega članka se dogajajo res nenavadne stvari. Večina ljudi je umaknjenih v zavetje svojega doma, duhovniki pa iz dneva v dan mašujejo sami brez ljudstva. Številni so se znašli in svete maše prenašajo preko spleta. Odzivi so pozitivni in verjamem, da so mnogi uporabniki socialnih omrežij vsaj za trenutek kliknili na povezavo in si ogledali, zakaj se njihov župnik kar naenkrat ukvarja s sodobno tehnologijo. Ob tem sem začel razmišljati, kako se sodobni človek danes odziva na religiozno vsebino, ki jo sreča na spletu.

Naša generacija je zrastle skupaj s tehnologijo. Ker smo zasičeni z informacijami, smo se bolj ali manj uspešno morali naučiti delati selekcijo kaj je uporabno in kaj ne. Zanimivo je le tisto kar v hipu pritegne mojo pozornost. Zunanji videz je zato postal izjemno pomemben, čeprav se za njim morda skriva slaba vsebina. Lahko bi rekli, da knjigo sodimo po njenih platnicah, ne po vsebini. Tudi prepoznavanje simbolne govorice smo reducirali le na prepoznavanje čustev preko »emoji smeškov« v sporočilih. Kako se v tem svetu znajde krščanstvo?

Človek je od nekdaj hrepenel po lepem. Vsakemu se gotovo ogreje srce, ko vidi čudovit sončni zahod. Zakaj se človek vzradosti, ko vidi nekaj lepega? Vsi se gotovo iz predavanj ontologije spomnimo vsaj transcendentalij, s katerimi skušamo opisati Boga – eno, resnično, dobro pa tudi kasneje dodano lepo. Naš Bog je najvišja možna Lepota, po kateri hrepeni naše srce, zato lahko v vsem lepem začnemo odkrivati Boga samega. Najbrž je ravno zato človek želel z gradnjo dihajajočih katedral

duši pričarati trenutek presežnosti. Številni umetniki so s svojimi deli želeli doseči to, da bi se človek ustavil in svoj pogled za hip umaknil od zemeljskega in pogledal preko minljivega. Koliko glasbe in poezije je bilo napisane ravno zato, da bi dvigalo duha. Vsa ta občutja, ki se rodijo ob doživljanju lepega, nam lahko pomagajo v materialnem svetu prepoznavati Stvarnika.

Z odpiranjem oči za lepo imamo kristjani torej odlično vstopno mesto za govor o Bogu. Papež Benedikt XVI. je v današnjem času moderne zgodovine ponovno začel govoriti o tem, kako nas lahko arhitektura in umetnost vodita k presežnemu. Zopet se je prebudila »via pulchritudinis« ali »pot lepote«. Preko lepega lahko torej nagovorimo duha. Lepota je tista, ki premakne. V tem svetu, polnem informacij, bom težko pristopil do nekoga in ga takoj začel prepričevati, da mu ponujam edino in pravo Resnico, ki ga bo osvobodila. Danes namreč vsak prodaja svojo resnico in mi bo le še redko kdo verjel, da je moja edina pravilna. Prav tako bom človeka težko prepričal, da edino jaz vem, kaj je Dobro, ko pa mu cel svet želi prodati tisto, kar bo življenje spremenilo na bolje. Zato je za dananšnji čas veliko lažja pot lepote. Je tista, ki pritegne oči, presune srce in spregovori o tistem, kar je našim očem nevidno.

Mesto duhovnika je tudi pri tem načinu evangelizacije ključnega pomena. Mislim, da v Sloveniji nimamo težav z obnovami cerkva. V župniji Trebnje, kjer živim med diakonskim letom, so pred kratkim povsem prenovili cerkev in že prvo leto se kažejo sadovi. Številni ljudje se raje odločajo za prejem zakramentov, kot sta krst in poroka, doma in ne v bližnjih romarskih poteh. Tudi mnogi se ustavijo, stopijo za trenutek v cerkev in strmijo nad lepoto prostora s katerim že stoletja skušajo verniki prikazati košček nebes na zemlji. Ta lepota pa se odraža tudi v urejenosti duhovnika, v lepoti liturgije ali v dostojnosti obnašanja. Pomislimo torej na mladega človeka, ki bo kliknil na spletni prenos svete maše. Če bo ostal ob gledanju in posledično slišal Božjo besedo, homilijo ali evharistično molitev, je gotovo povezano tudi z dejstvom kako bo ta posnetek izgledal. Slaba kvaliteta posnetka v kapeli, ki izgleda slabše od običajne dnevne sobe in z duhovnikom, ki mu je osnovna urejenost zadnja skrb, žal ne bo mogla vzbuditi čudenja, da se tam dogaja nekaj posebnega. Danes je zato še bolj kot kadarkoli v zgodovini pomembno, da zaklad vere predajamo naprej v obliki dostojne lepote. Ne pozabimo, da se pri zakramentih nevidni Bog želi razodeti skozi vidna znamenja, duhovnik pa predstavlja Kristusa, ki je Lepota sama. Omogočimo torej Lepoti, da se pri podeljevanju zakramentov ne dotakne človeka le po Božji milosti, temveč tudi s stremljenjem srca nad lepim, nad drugačnim, nad presežnim.

»Postavljam te, da zidaš in sadiš.«

(Jer 1,10)

— Pogovarjal se je Rok Dajnko —

INTERVJU

Z letošnjim letom je svojo novo službo v ljubljanskem Bogoslovnem semenišču začel novi spiritual Gregor Celestina. Ob tej priložnosti smo ga prosili, da se nam v krajšem intervjuju predstavi.

Gospod spiritual, na kratko predstavite samega sebe.

Odraščal sem v petčlanski kmečki družini. Oče me je naučil odkriti in živeti poklicanost. Gledal sem ga, kako je skrbel za kmetijo, ne da bi gledal na žulje in niti na to, koliko bo zaslužil in kdaj počival. Plačilo so bila obdelana polja in lepo rejena živina. Odkril je svoje poslanstvo, zanj zastavljal vse in iz njega črpal potrebnih moči za zahtevno delo. Ob mami sem izkusil brezpogojno ljubezen. Ljubezen, ki neutrudljivo išče drugega, ga jemlje resno in se zanj daruje. Zakaj? Ker jo hrani Ljubezen. Ta izkušnja me je pripeljala do Boga Očeta in do spoznanja, da se bom lahko v polnosti uresničil in da bom srečen ter svoboden le, če bom odgovoril na poklicanost, ki jo je Oče položil vame. Od tiste odločitve dalje mu prisluškujem. Včasih bolj, drugič manj uspešno. Rastem in padam. Hvaležen za ljudi, ki mi jih pošilja na pot. Za njegovo usmiljenje in milost, s katero me hrani.

Kaj vam pomeni odnos Oče – Sin? O tem smo vas slišali že nekajkrat govoriti.

To je temeljni odnos. V Trojici je Oče počelo edinosti, v sebi dela prostor Sinu in mu daje vso svojo ljubezen. Sin ga ljubi tako, da mu je pokoren. »Pokoren vse do smrti, in sicer smrti na križu« (Flp 2,8). Da bi se sveta dotaknila Očetova ljubezen. Da bi svet spoznal, »da ljubim Očeta in da delam tako, kakor mi je naročil Oče«

(Jn 14,31). Zakaj je zame to ključno? Ker »smo bili krščeni v Kristusa Jezusa« (Rim 6,3). Kar pomeni, da je naše življenje »skrito s Kristusom v Bogu« (Kol 3,3) in da smo tako sinovi v Sinu. Živimo na Sinov način.

Ne gre torej za model Oče – Sin, po katerem bi se mi učili pokorščine, priznavanja Boga kot drugega in upoštevanja njegove volje, ampak gre za odnos, katerega del postanemo z našim krstom iz katerega se hrani naše novo življenje in v katerem je utemeljena naša oznanjevalna moč. Sveti Duh namreč v nas nenehno kliče: »Aba, Oče« (gl. Rim 8,15).

Kako vidite svojo novo službo?

Naloga spirituala je biti bogoslovcem duhovni oče. Na nek način bi ga lahko primerjali s sv. Jožefom. Pozorno spremlja Božje delovanje v zaupanih sinovih. Če prisluškuje navdihom Duha, jih lahko v pravem trenutku odpelje v Egipt (deželo preizkušnje) in jih potem spet pripelje domov. Preko Besede, molitve in zakramentov jih usmerja k razpoložljivosti, v kateri bi lahko svobodno rekli: »Moram biti v tem, kar je mojega Očeta« (gl. Lk 2,49).

Kako ste se izobraževali za spirituala?

Ne poznam študijskega programa, po katerem bi se lahko izobrazil za spirituala. Ker ne gre toliko za znanje, ampak predvsem za življenje. Gre za duhovno življenje, ki je delo Duha, na katerega se odzivaš. Izobraževalo me je vse, kar sem do danes živel. Padci in milosti, ki sem jih uspel sprejeti, ko me je Gospod ranjenega pobiral iz mojih jarkov. Vedno bolj spoznavam, da je bil

najpomembnejši premik izkušnja nemoči. Dolgo sem bil prepričan, da me je Gospod poklical in postavil v naš prostor in čas, da odrešim ta ubogi, trpeči svet. Zato mi je dal številne talente, sposobnosti in mi na moji poti tudi precej ubogljivo

asistiralo. V tej drži sem živel do milostnega trenutka, v katerem se je umaknil in mi tako omogočil, da sem odkril svojo nemoč, a tudi, da je On Odrešenik sveta, in da bi me rad odrešil. Če mu bom le dovolil, da trpi, umira in vstaja v meni.

Za moj teološko-duhovni pogled na svet je bila zelo pomembna izkušnja enoletnega bivanja v Teološkem ateljeju T. Špidlika v okviru Centra Aletti. Tam sem še najbolj doživel razliko med razpravljanjem o Bogu

„Ljubim Božjo Besedo in ljubim življenje. V liturgiji ti dve resničnosti postaneta Lepota.“

VIRTUTI & MYSIS

ter razpravljanjem z Bogom in v Njem, v občestvu kot Cerkev, kar naj bi bila teologija.

Tretja pomembna izkušnja pa je bila zame izkušnja p. M. Rupnika kot duhovnega očeta. Očeta, ki je tako osvobojen sebe, da lahko daje prostor sinu. Ki vzpostavlja tako varen odnos, da v njem sin lahko vstopa v svojo veliko noč – umira staremu človeku, individualizmu in vstaja kot oseba občestva. To je milost. Najti očeta, ob katerem postaneš sin. Kajti le sin bo lahko jutri tudi oče, ki bo usmerjal in vodil k Očetu.

Kako primerjate delo profesorja v gimnaziji z delom spirituala v semenišču?

Kljub temu da gre v obeh primerih za pedagoško delo z mladimi, sta gimnazija in semenišče dve zelo različni resničnosti. V gimnaziji sem učil 2. letnik. Z dijaki sem bil v razvojnem obdobju zrušitve njihove otroške vere, ko mnogim vera postane »španska vas«. To področje zanje postane najmanj zanimivo, pa čeprav je ključno za oblikovanje njihove odrasle identitete. Tega se žal večina od njih ne zaveda. Tam sem se zato ukvarjal predvsem s tem, kako priti do njih, da bi se vsebine, ki sem jim jih želel posredovati, usedle vsaj v njihovo podzavest, če že niso postajale vsebinski del njihovih razmislekov.

Izziv v semenišču pa je globina. Preseganje prepričanj, okvirjev in con udobja. Celostna integracija, notranji preplet molitve, študija in življenja. Pravilno usmerjati veliko gorečnost, predanost in zanos, ki ga je Gospod položil v vas. Ki potrebuje prečiščevanja. *»Kristus nas je osvobodil za svobodo. Zato stojte trdno in se ne dajte ponovno vpreči v jarem sužnosti«* (Gal 5,1).

Kakšne spomine pa imate na delo v gimnaziji?

Gimnazija je bila prostor možnosti, inteligentnih sogovornikov, provokacije. Čas, ki bi ga lahko označil kot čas rasti. Prostor, ki mi je podaril dragocene prijatelje. Čas, ko nisem niti več štel vseh obiskov razstav in galerij, ogledov gledaliških predstav in koncertov, ki sem jim prisluhnil. Prostor, v katerem življenje postmoderna človeka ni bila le abstraktna filozofija, ampak moj vsakodnevni sogovornik. Ta je vztrajno odpiral moja obzorja in me delal senzibilnega za njegova hrepenenja in izzive, s katerimi se je soočal. Od mene je zahteval, da postanem teolog, da mu odgovarjam v luči Razodetja. Kar mi seveda ni uspevalo.

Velikokrat govorite o lepoti v liturgiji, kako na to sami gledate?

Ljubim Božjo Besedo in ljubim življenje. V liturgiji ti dve resničnosti postaneta Lepota. To bi še najlažje ponazoril s spominom na obisk katedrale v Chartresu.

Sedel sem v cerkvi in gledal slovita gotška barvna okna. Tik pred menoj se je ustavil gospod srednjih let. Nepremično je stal, dovolil, da mu je okno govorilo, in prejeto delil s prijateljico. Prevzela ga je luč, ki je barvam omogočila, da so zasijale nenavadno intenzivno. Mozaik modrih, vijoličnih, rumenih, rdečih, zelenih odtenkov je nakazoval nekaj podob, predvsem pa ustvarjal čudovito

svetlobno harmonijo. »Še nikoli nisem doživel, da bi gotško okno tako silovito razgrnilo podobo mojega življenja,« je mrmral. »Se spomniš, da so bila ta okna, ko sva stala pred cerkvijo, le navadne sive površine?« Prikimala je. »Se spomniš, kolikokrat sem v preteklem letu kot takšno doživljal tudi svoje življenje? Kot neokusno sivo razdrobljenost brez pomena?« Spet se je zagledal v okno in nadaljeval: »Motil sem se. Gledal sem ga z napačne strani. Nisem dovolil, da bi skozenj posijala svetloba. Poglej te barve. Vse ima pomen. Mrtvi trenutki mojega življenja, preživeti v strasti in grehu, se tu kažejo kot delci čiste modrine. Presvetlila jih je svetloba Gospodove ljubezni, Njegovo usmiljenje in odpuščanje. V krvavo rdeči odsevajo dnevi trpljenja, bolečine, ki ji nisem našel pomena. Rumeni so najini trenutki. Veliko več sva jih želela. V tej harmoniji pa so razporejeni na prava mesta. In moj službeni napor? Že zeleni. Si lahko predstavljaš to okno oropano ene same teh barv?« »In tvoje življenje brez te kontrastne napetosti?« je dodala. To je liturgija. V njej dobimo oz. doživimo pogled na življenje s prave strani. V luči ljubezni velikonočnega dogodka postane naše življenje zakrament, harmonija v kateri dobi vsaka njegova barva svoj pomen. Življenje, ki ga v liturgiji v moči Duha po Sinu izročamo Očetu, postaja l/Lepota, saj ga gledamo od znotraj, iz Nebeškega Jeruzalema. Lepota je torej ontološki element liturgije.

Še vprašanje za konec; kakšno je vaše novomašno geslo, kako živite iz njega?

»Usmiljen in milostljiv je GOSPOD« (Ps 103,8) je moje novomašniško geslo. Z vsakim dodanim letom duhovništva ga lahko bolj potrdim. *»Po Božji milosti sem to, kar sem«* (1 Kor 15,10). Živim iz izkušnje, ki je bila tudi že Pavlova. Ta v pismu Rimljanom ugotavlja: *»Kjer se je pomnožil greh, se je še veliko bolj pomnožila milost«* (Rim 5,20). Ne plaši me greh, bolj me skrbi, da ne bi, navezan na lastna prepričanja in ustaljene oblike, spregledal milosti, ki jih Gospod želi podariti. Za človeka je ključno, da zna sprejeti. To je vse. Sprejeti. Pustiti, da v tebi, ne glede na greh, zmaga »Božja moč in Božja modrost« (1 Kor 1,24).

Gospod spiritual hvala, da ste si vzeli čas in odgovorili na zastavljena vprašanja. Na tej novi poti, novi službi vam želimo obilo blagoslova, Božjega varstva in potrpežljivosti z nami bogoslovci.

MALA KAPELA V BOGOSLOVNEM SEMENIŠČU

UMETNOST

»Daješ mi spoznati pot življenja.«
(Ps 16,11)

Na enih izmed vrat v prvem nadstropju Bogoslovnega semenišča moremo opaziti naslikan simbol. Ponazarja misel, katero je na svojih zadnjih duhovnih vajah ubesedil mladi mučenec, blaženi Alojzij Grozde: Evharistija – sonce mojega življenja. Lik, ki torej kaže na pomen zakramenta evharistije in na bivanjsko povezanost z njim, nas s krila vrat vabi naj vstopimo v kapelo. Bogoslužna oprema kapele je razporejena ob njeni desni steni. V sredini je postavljen daritveni oltar. Tik za njim, na steni, je lesen križ. Nanj je nameščena oltarna podoba. Desno od oltarja je postavljen ambon. Na levi strani je v krožno belo ploskev vstavljen tabernakelj. V pokončno letev križa, nekoliko pod spodnjim robom srednjega dela oltarne podobe (triptiha) pa je vstavljen še drugi, dokaj manjši tabernakelj, v katerem je monštranca z Najsvetejšim.

Ob naštetih delih opreme kapele velja omeniti še kropilnik, klečalnik, sedeže ter manjšo omaro za bogoslužne knjige in posode ter obredna oblačila. Za izvedbo načrtovane opreme je bil izbran javorjev les. Zanj značilen svetel in topel barvni ton, je namreč primeren glede na pomen in namen kapele ter je skladen z oblikovnim izrazom, ki ga je oziroma kakor ga je mogoče zaznati v uresničenem delu. Tako moremo med drugim opaziti tudi to, da navpične dele daritvenega oltarja, ambona, tabernaklja in mizice pod njim dopolnjujejo liki stilizirane čaše oziroma keliha. S tem se je skušalo v naštetih elementih opreme izraziti našo darovanjsko odprtost in hkratno osebno držo sprejemanja ter prejemanja.

Po tem orisu preidimo k slikarskim podobam, ki so smiselno, torej po vsebini in formi, povezane s celotno zasnovo bogoslužnega prostora.

VIRTUTI & MUSIS

Izza sredine daritvenega oltarja se dviga pokončna letev, ki se v višini, ki jo določata motiv in vsebina slike, poveže z vodoravno letvijo. Tako nastali križ poleg zanj jasne sporočilnosti tudi »nosi« oltarno sliko v treh vsebinskih enotah. Te se v liku križanega in vstalega Jezusa Kristusa po obliki povežejo v triptih, po vsebini pa na sicer širšo, vendar poenoteno, na slikarski način izraženo evangelijsko pripoved.

Še prej, ko o njej kar koli rečemo, pomislimo na to, da se danes, na primer evangelijskih dogodkov, ne slika (več), ker bi mi ne znali brati, temveč zgolj zato, da bi tudi ob podobah z veseljem in zanimanjem brali Sveto pismo, se k njemu vračali ter ga premišljevali. Slikarsko delo sicer lahko pokaže na pomen besed, nas spomni na Besedo in njeno pot med nami, ne more pa nadomestiti tega, kar želi posebej vsakemu izmed nas Gospod Bog po njih in po Njej povedati. Upošteva resničnost tega dejstva pristopimo k opisu in motrenju oltarne slike.

Motiv levega dela triptiha je Jezusovo srečanje z Zebedejevima sinovoma, Jakobom in Janezom, ki ju, mlada ribiča, povabi, pokliče naj hodita za njim. Ob poznavanju poročil sinoptikov, kakor tudi evangelista Janeza o Jezusovem zbiranju prvih učencev, kaže ob tej podobi biti pozoren na Mesijev pogled k mladeničema ter na njegovo desnico. Na sliki se to dvoje navezuje na detajl evangelijskega teksta: »Rabi, kje stanuješ?« in »Pridita in bosta videla« (Jn 1,38-39). Smemo v tem Jezusovem odgovoru pomisliti na to kar je Očetovega – na Očetovo voljo, ki se uresničuje v Sinovem prihodu med nas, kakor tudi v za vsakogar izmed nas odrešilnem trpljenju in vstajenju Poslanega?

Tako smo nehote že pri osrednjem motivu podobe. Ob križanem in vstalem Odrešeniku stoji njegova ter naša mati Marija. In zraven učenec Janez, ki je kasneje opisal to, kar se je tedaj zgodilo, in kar je videl. Podoba nas spominja na resničnost skrivnosti, ki jo obhajamo pri oltarni daritvi.

Motiv na desni strani oltarne slike nam približuje dogodek po Jezusovem vstajenju. Ob Vstalem, ki z eno roko kaže na prebodeno stran, izvir milosti, z drugo pa se blago dotika roke učenca Petra, kateri sprejema zaupano mu služenje, v duhu podoživljamo Gospodovo trajno bližino z učencem, ki ga on pokliče.

S celostnim pogledom na naše odrešenje skušamo premišljevati tudi ob sliki na vratih večjega tabernaklja (motiv Jezusove zadnje večerje), kakor tudi ob simbolu na vratih malega tabernaklja, ki ob likih razlomljene hostije, kaplje Odrešenikove krvi ter pšeničnega klasa, s katerega padajo zrna v zemljo (Jn 12,24) izraža našo bivanjsko povezanost z na križu umrlim in od smrti vstalim Gospodom. Tako podobi na tabernakljih dopolnjujeta vsebine oltarne slike.

Psalmistova beseda: »Daješ mi spoznati pot življenja« (Ps 16,11), napisana na ambonu, kaže na pomen mize Božje besede. Ob njej se nam lepo in dobro razkriva tudi namen kapele.

Leto postavitve: 2019
Arhitekt: akademski slikar Lojze Čemažar
Blagoslovil: msgr. dr. Franc Šuštar,
ljubljski pomožni škof

Zahodna meja je umetnost – Kraljeva umetnost

Vsako težko obdobje zgodovine rodi velike ljudi. V preteklem stoletju je Primorje zelo hudo zaznamovalo obdobje fašističnega zatiranja in takrat je na primorskih tleh ustvarjalo veliko narodno zavednih umetnikov, ki so s svojim ustvarjanjem krepili duha tistega dela slovenskega naroda, ki je bil, po spletu zgodovinskih okoliščin, priključen Italiji. Vinko Vodopivec in Lojze Bratuž s svojim glasbenim ustvarjanjem, Filip Terčelj s pesnitvami in siceršnjim pisanjem v slovenskem jeziku in še mnogi drugi, med njimi Tone Kralj s svojo umetnostjo.

Slikar, grafik, kipar, ljubitelj barv, ekspresionist, monumentalni realist, Levstikov in Prešernov nagrajenec, predvsem pa zaveden Slovenec, doma iz Dobrepolja, ki je začutil in na čudovit način upodobil stisko primorskega človeka, ki ga je tlačil fašizem in kasneje komunizem – vse to je bil Tone Kralj (1900-1975).

V njegovem ustvarjanju ločimo dve obdobji, ki ju deli leto 1945, ko se je končala druga svetovna vojna. Za prvo (fašistično) obdobje je značilno njegovo izrazito nasprotovanje nacifašizmu, ki je tedaj težil slovenskega človeka; v drugem obdobju pa je zelo izrazito nasprotovanje komunizmu. Eno izmed del, ki zelo nazorno prikazuje njegov odklonilen odnos do totalitarizmov, je upodobitev Križanega (1954) v cerkvi Srca Jezusovega v Vrtojbi, kjer med pogubljene na Kristusovi levi strani doda, ne samo Hitlerja in Mussolinija, ampak tudi Marxa, ki v rokah drži svoje delo *Kapital* in Stalina, kar je bilo za čase trdega komunizma precej drzno dejanje.

Cerkev v Soči

Večji del Kraljevega opusa je sakralnega značaja in ga lahko občudujemo v preko štiridesetih cerkvah,

marsikatera njegova dela s posvetno tematiko pa so shranjena v različnih javnih in zasebnih zbirkah. Morda najbolj znani »politični« deli sta slika »Rapallo« iz leta 1943, ki prikazuje krivično razmejitev slovenskega (primorskega) prostora, ter »Cirkus nazi«, prav tako iz leta 1943, ko se je že čutilo skorajšnji konec nacifašizma. Obe deli zaznamujejo izrazite barve in simboli, ki upodabljajo podobno tematiko kot večina drugih Kraljevih del, le da tokrat na veliko bolj neposreden, nereligiozen način.

Kupola blejske cerkve

Imel je tudi precej neuresničenih načrtov za poslikave številnih cerkva. Morda manj zaznano dejstvo je, da obstajajo načrti za Kraljevo poslikavo blejske župnijske cerkve sv. Martina. Takrat je naročilo za delo pripadlo prav tako odličnemu slikarju Slavku Pengovu, ki je stene blejske cerkve spremenil v eno samo slikarsko hvalnico Bogu – lahko bi rekli, da gre za Novo zavezo v slikah.

Na Kralja marsikdaj leti očitek, da je kako cerkev prikrajšal za baročni oltar ali drugo umetnino. Po drugi strani pa je številnim cerkvam vdihnil podobo trpečega malega človeka, trpečega naroda, ki ni klonil pod poskusom »iztrebljanja vseh moških te preklete rase« (Benito Mussolini), ki ni dopustil biti zgolj »stenica, ki se zajeda v italijansko hišo« (navedek istega diktatorja). S svojim ustvarjanjem je tako zaradi očitne provokativnosti svojih del vzbudil tudi pozornost oblasti. Znana je anekdota iz fašističnih časov, ko je Kralj ustvarjal v Sveti Luciji pri Soči (današnji Most na Soči). Na kvesturi so mu prepovedali »dati čopič na steno« in je kupil platna, poslikal, kar je še želel, in platna pritrdil na steno.

Z uporabo barv, oblik, obraznih potez, pokrajine in simbolov je trpljenje zatiranih Slovencev približal trpljenju Kristusa in svetnikov. To se najbolj kaže prav v simboliki barv, ki so prva stvar, ki jo človek opazi, ko občuduje Kraljeva dela. Trpeči Kristus, ki je oblečen v slovensko trobojnico in ga preganjajo mučitelji v barvah italijanske zastave s tipičnimi ukrivljenimi nosovi in mršavimi obrazi, ki spominjajo na fašističnega voditelja Benita Mussolinija ali glavnega ideologa istega režima Gabriela D'Annunzia.

Prav hitro človek opazi tudi številne simbole, ki so skriti v Kraljevih delih. Napisi kot je *S.P.Q.R.* ali simbol fašizma *fascio* in seveda znani »*lupi di Toscana*«. Zanimiv je tudi motiv podirajočega se poganskega – starorimskega svetišča. Pozabil ni niti na nacistični simbol – svastiko. Morda nevede je prav skozi simbole, kot glavne preganjalce Kristusa prikazal Rimljane in ne Judov. In ne smemo pozabiti, da je fašizem črpal svoje simbole in kazal na izvor Italijanov prav v starem Rimu. Po drugi strani pa je svetnike, še zlasti pa našega Gospoda in njegovo Mater vedno upodabljal v barvah slovenske trobojnice (zelo pomenljivo je, da poleg klasične razlage zrak (bela) – voda (modra) – ogenj (rdeča) lahko te iste barve pomenijo tudi človeško in božansko, kot je to zelo prisotno v vzhodni umetnosti). Zelo dobro je Kralj znal vključiti tudi tradicionalne simbole, kot je na primer bela lilija za čistost ali motiv Jezusa Dobrega pastirja. Vse se seveda prepleta z narodno motiviko. *Pastor bonus*, ki svojo (slovensko) čredo čuva pred napadi (fašističnih) volkov in jih rešuje iz bodeče žice (Lokev na Krasu, 1942).

Pastor bonus

Verjetno najlepše od vseh pa so Kraljeve poslikave v cerkvi svetega Jožefa v Soči pri Bovcu (1944). Na stenah sami slovanski svetniki odeti v slovanske barve. Sveta brata Ciril in Metod, ki v rokah držita odprto knjigo z Brižinskimi spomeniki napisanimi v cirilici. Med evangelisti pa prav preroško upodobljena blaženi Anton Martin Slomšek z odprto knjigo in verzom »*Sveta vera bodi vam luč, materni jezik pa ključ ...*« in božji služabnik Friderik Baraga. Na stropu je nadangel Mihael, ki pokončuje hudiča, zmaja z Mussolinijevim obrazom in Hitlerjevimi brki. Če je blejska cerkev

Pengovova hvalnica Bogu, je soška cerkev nedvomno Kraljeva hvalnica nebeškemu Kralju, ki tudi iz vrst slovenskega naroda kliče svetnike in nam s tem daje vedeti, da smo tudi mi ljubljene Božji otroci.

Pri delu je možu Tonetu velikokrat pomagala žena Mara Kralj, tudi sama umetnica. Njeno najbolj znano delo je gotovo podoba Mengorske Matere Božje na božji poti Mengore nad Tolminom (1929). Morda na nek način deli usodo Helene Vurnik – obe sta namreč živeli in ustvarjali v senci svojih uspešnih mož.

Glavna težava, s katero se soočajo Kraljeva dela, je nekvalitetna izdelava in poceni materiali (npr. kreda ali grafit), ki jih je uporabljal. Razlogi so seveda očitni. Slikal je zelo hitro, saj je želel narediti kar se da veliko, ustrezni materiali pa niso bili vedno dostopni in povrh precej dragi. Zato so številna njegova dela danes v žalostnem, propadajočem stanju, njihova restavracija pa je zelo zahtevna in draga.

Hvalevredno bi bilo torej, ko bi Cerkev podprla ter poživila prizadevanja, da se Kraljeva dela ustrezno ovrednotijo in s skrbnostjo ohranjajo, saj nosijo pomembno sporočilo za nas in prihodnje slovenske rodove: »Mi se ne damo! Nismo sami, Bog je z nami, mi gremo naprej!«

Pelikan, Egon. 2016. *Tone Kralj in prostor meje*. Ljubljana: Cankarjeva založba

Koršič Zorn, Verena. 2008. *Tone Kralj: Cerkvene poslikave na Tržaškem, Goriškem in v Kanalski dolini*. Gorica: Goriška Mohorjeva

Človek plemenite modrosti

Sveti John Henry Newman, kardinal

Otroštvo in študij

John Henry Newman se je rodil v Londonu 21. februarja leta 1801, v času, ko sta Evropo pretresli francoska revolucija in Kantova filozofija. Bil je najstarejši sin v ugledni družini Johna Newmana in Jemime roj. Fourdrinier. Oče je bil bankir in član prostozidarske lože, mati pa je izhajala iz znane kalvinske družine. Skupaj z dvema bratoma in tremi sestrami je odraščal v versko sicer strpnem okolju, a brez kakšne večje pobožnosti. S sedmimi leti ga je oče poslal na zasebno šolo v Ealingu, kjer bi ga okolje kmalu potegnilo na pot nevere. Ko je pri štirinajstih letih pri branju naletel na dvom o nesmrtnosti duše, je vzkliknil: »Kako strašno, a kako verjetno!« Dve leti kasneje, leta 1817, je šel v Oxford, kjer je pod vplivom anglikanskega teologa Thomasa Scotta ob branju njegove knjige o Sveti Trojici, doživel svoje »prvo spreobrnjenje«, sam ga je pozneje imenoval »prvo srečanje z živim Bogom«. V Oxfordu je najprej študiral literaturo, matematiko in pravo, nato pa še teologijo. Sklenil je ostati neoženjen in se po študiju dal posvetiti. 29. maja 1825 ga je oxfordski škof Edward Legge v katedrali v Oxfordu posvetil v anglikanskega duhovnika. Sam pri sebi ni čutil odgovornosti le do Boga, marveč tudi do svojih bratov v veri, do svoje Cerkve.

Prva leta duhovništva in študij cerkvenih očetov

Zaradi svoje izredne nadarjenosti je bil že pri 21 letih sprejet v krog priznanih intelektualnih voditeljev Oxforda in anglikanske Cerkve. Postal je visokošolski učitelj na Oriel kolidžu in vikar v cerkvi sv. Klementa v Oxfordu. Tri

leta pozneje je postal pastor ugledne univerzitetne cerkve svete Marije in univerzitetni pridigar, ki so ga poslušali ne samo študentje, pač pa tudi številni člani univerzitetne skupnosti. Zahteven študij cerkvenih očetov, njihovih pridig, razprav in traktatov je v njem vzbudil globoko spoštovanje do najstarejših krščanskih izročil in nauk ter odločilno vplival na njegovo osebno vero in duhovno življenje. V ta čas njegovega življenja spada tudi potovanje v Italijo, ki je s svojim na pol praznovrnim pobožnjaštvom njegove predsodke proti rimskokatoliški Cerkvi še bolj okrepila. A ko je na Siciliji na smrt zbolel in čudežno ozdravel, je to razumel kot namig, da hoče Bog od njega nekaj pomembnega, in sicer za ceno velikih žrtev. V zahvalo za to ozdravljenje je napisal znamenito pesem »Vodi me, dobrotna Luč«, ki je iskrena izpoved iskalca resnice.

Oxfordsko gibanje

Po vrnitvi v Anglijo je z nekaterimi svojimi sodelavci na Orielu postal srčika gibanja za prenovo anglikanstva, ki se je imenovalo Oxfordsko gibanje. Gre za vsestransko prenovu anglikanske državne Cerkve iz čistih izvirov. Glavne ideje tega gibanja so bile: trdna veljava verskih resnic in avtoriteta škofov nasproti vsemogočni državi ter spodbujanje k pozitivni bogoslužja, zlasti obhajila. Z vsem tem se je Newman nehote približeval katoliški Cerkvi, čeprav jo je še zavestno odklanjal. Izoblikoval je teorijo, po kateri naj bi bila prenovljena anglikanska Cerkev tista prava, srednja pot med zmotami protestantizma na eni strani in pretiravanji in napakami tedanje katoliške Cerkve na drugi. S somišljeniki je začel pisati »Traktate za današnji čas«, kratke eseje o temeljnih krščanskih stvareh: veri, krstu, apostolskih virih, opravičenju. S tem je seveda vzbujal vznemirjanje (in nasprotovanje) po vsej državi, obenem pa postajal najvplivnejši duhovnik v Angliji.

»Prebliski iz Rima«

Na vrhuncu te svoje poklicne poti je Newman ob prebiranju del cerkvenih očetov začel dobivati »prebliske iz Rima«, kot jih je sam imenoval. Počasi je namreč začel prihajati do sklepa, da ima rimskokatoliška Cerkev morda vendarle prav, saj je ohranila sporočilo apostolov. Leta 1841 je objavil esej, v katerem je utemeljeval misel, da je veroizpoved anglikanske Cerkve moč razlagati v katoliškem smislu. S tem je sprožil tako veliko jezo, da je padel v nemilost po vsej državi. Svojemu poslovnemu govoru v univerzitetni cerkvi je dal naslov Slovo od prijateljev in ga je, ves ganjen, sklenil z besedami: »In zdaj, dragi prijatelji, če ste poznali nekoga, ki vam je s poukom in spisi in sočutjem pomagal, ali če se vam je zdelo, da vas razume, da z vami čuti, prijatelji moji, spominjajte se ga in molite zanj!«

Osama in prestop

Umaknil se je v kraj Littlemore, podeželsko predmestje pri Oxfordu z misijonsko kapelo, kjer je s prijatelji živel strogo asketsko življenje. Tam se je posvečal molitvi in poučevanju cerkvene zgodovine ter objavil esej o razvoju cerkvenega nauka. Njegov sklep, da postane katoličan, je od njega zahteval tudi velike »človeške« žrtve. S tem ko je zapustil anglikansko Cerkev, je moral zapustiti vse, kar je imel rad, celo domače, saj je ena od njegovih sester z njim prekinila vse stike in se ni nikoli spravila z njim. Ob pomoči svetniškega pasionista p. Barberija je postal katoličan in bil 9. oktobra 1845 sprejet v katoliško Cerkev. Pod svoje okrilje ga je nato vzel prijatelj, škof Nicolas Wiseman, in ga s skupino tovarišev poslal na spopolnitev teološkega študija v Rim. Tu je 30. maja 1847 prejel zakrament mašniškega posvečenja in postal katoliški duhovnik.

Vrnitev v Anglijo in nove preizkušnje

Po vrnitvi v Anglijo je s prijatelji ustanovil oratorij, duhovniško skupnost po vzoru sv. Filipa Neriya. Po prestopu so ga obsojali tako anglikanci kot katoličani. Anglikanci so mu očitali, da je igral dvojno vlogo: na zunaj je bil anglikanec, po srcu pa katoličan; katoličani pa so ga dolžili liberalizma zaradi njegove odprtosti do anglikancev. Sam je zapisal, da je živel pod drobnogledom, kakor da bi bil »nekakšna nedoumljiva zver, ki jo je ujel lovec«. Čez čas so ga irski škofje povabili, naj ustanovi katoliško univerzo v irskem Dublinu. Ko je pripravljaj odprtje te univerze, je imel več predavanj, ki so pozneje izšla v knjigi z naslovom Zamisel univerze, ki prinaša splošno zasnovo vzgoje in izobraževanja. Newman to pojmuje kot izpopolnjevanje v znanosti. Treba se je nekaj naučiti, znati izoblikovati misel. Temu prvemu stebru sledi drugi, ki pomeni izpopolnjevanje v kreposti; izobraževanje mora biti celostno, tako človekovega uma, kot tudi značaja. Tretji steber pa Newmanu pomeni versko izpopolnjevanje, torej znanost o Bogu in človekov odnos do njega, ki mora rasti, se poglobljati. Žal so mu škofje v ključnem času odtegnili podporo, tako da se je moral Newman osramočen vrniti v Anglijo. Tu je sledil še en udarec: škof Wiseman ga je najprej naprosil, naj postane urednik novega angleškega prevoda Svetega pisma, a se je kasneje, ko je Newman že zastavil delo, premislil.

»Izpoved mojega življenja«

Newman je kljub tem in podobnim bridkim udarcem in ponižanjem ostal predan Cerkvi prepričan, da bo njegova zvestoba in pokorščina ob pravem času poplačana. Popolnoma se je umaknil iz javnosti in se ves posvetil oratorijski šoli za fante, ki jo je ustanovil leta 1859. A ko je že vse kazalo, da bo njegov vpliv počasi zatonil v pozabo, se je zgodil nov napad, ki je »sodu izbil dno«. Na začetku leta 1864 je namreč častiti Charles Kingsley, priljubljeni anglikanski pisec, v članku napadel njegovo osebno poštenje, s tem pa tudi katoliške duhovnike in

Cerkev v celoti. Newman je bil prisiljen ukrepati in začel v časopisu vsak teden objavljati nekakšno avtobiografijo z naslovom Apologia pro vita sua – Izpoved mojega življenja, podobno Izpovedim sv. Avgušтина. Gre za zgodovino njegove duhovne misli, kjer razkriva kako se je na poti v katoliško Cerkev dal voditi samo vesti kot Božjemu glasu.

Odziv je bil takojšen: z vseh strani, tako prijatelji iz anglikanskih vrst, kakor tudi skupine katoliških duhovnikov iz vse Anglije so mu izražali svojo naklonjenost. Vedno več jih je bilo, ki so začeli spoznavati in spoštovati njegovo iskrenost, ljubezen in zvestobo iskanju resnice. Leta 1877 so ga imenovali za prvega častnega člana Trinity Collegea v Oxfordu, čez dve leti pa ga je 12. maja 1879 papež Leon XIII. imenoval za kardinala.

»Od senc in podob do resnice«

Tudi potem ko je bil imenovan za kardinala, je Newman živel v Birminghamu kot preprost oratorijanec. Zanjih enajst let svojega življenja je še najprej študiral, pisal in pridigal predvsem pa obiskoval bolnike in revne, tolažil zapuščene, skrbel za zapornike ter si do zadnjega veliko prizadeval za cerkveno edinost. Umrl je 11. avgusta 1890. Na njegov grob so postavili napis, ki ga je sam izbral: »Od senc in podob do resnice«. Ob njegovi smrti je ugledni londonski dnevnik Times med drugim zapisal: »Četudi Rim okleva, ali naj ga povzdigne do časti oltarja, v Angliji bo češčen kot svetnik v mislih pobožnih ljudi.« Oklevanja je bilo konec, ko ga je papež Benedikt XVI. 19. septembra 2010 razglasil za blaženega, papež Frančišek pa 13. oktobra 2019 za svetnika. Newmanu uvrščajo med največje krščanske mislece kot sta Avguštín in Pascal; pogosto ga označujejo tudi kot »cerkvenega učitelja prihodnosti«, saj je bil v marsičem predhodnik drugega vatikanskega koncila.

Iz dnevnika propedevt

V letošnjem študijskem letu je zaživel pripravljalni letnik za vstop v Bogoslovno semenišče.

Po uvodnem kolesarskem romanju v zadnjem tednu septembra smo se pripravniki zbrali v Šmarju pri Jelšah, kjer so bili tekom poletja pripravljeni naši prostori. Šmarska župnija, ki nas gosti, ima dve soupravi, in sicer Sladko Goro in Kristan Vrh. Največja znamenitost kraja je poleg župnijske cerkve še romarska cerkev svetega Roka z rokokojsko notranjščino in baročna kalvarija, župnijska cerkev na Sladki Gori pa je celostna umetnina, ki tako na arhitekturnem, kot slikarskem in kiparskem področju predstavlja čudovit primer štajerskega baroka. Velik del prebivalstva se ukvarja s kmetijstvom. Kraj je tudi pomemben administrativni center za širšo okolico. Utrip župnije je precej živahen, pripravniki pa smo vključeni vanj, ko s petjem in ministriranjem sodelujemo pri svetih mašah, vodimo ministrantske vaje, pomagamo pri vsakomesečnih oratorijskih dnevih, birmanskih in mladinskih skupinah. Udeležujemo se različnih župnijskih dogodkov in molitvenih srečanj članov pastoralnih svetov.

Po prvih nekaj tednih, ko smo se uvajali v obveznosti ter spoznavali faro z okolico, se je izoblikoval ustaljeni urnik.

Vsak teden je nekaj časa namenjeno študijskim obveznostim in duhovnim vsebinam. V sklop študija spadajo predavanja iz Svetega pisma, ki jih vodi naš predstojnik g. Janez Kozinc in kjer prebiramo ter se pogovarjamo o evangelijih; predavanja, kjer sistematično prebiramo Katekizem katoliške Cerkve; formacijske ure, ko obravnavamo različne teme o duhovniškem življenju npr. o celibatu, pokorščini in uboštvi; slovenščina s poudarkom na retoriki; angleščina ter predavanja iz liturgike v Stični, kjer se spoznavamo z zgradbo, vsebino in pomenom bogoslužja. Vsako soboto imamo literarne večere, kjer izmenično predstavimo prebrane knjige in se pogovarjamo o predstavljeni vsebini. Duhovni sklop predstavljajo vsakodnevna sveta maša,

skupne molitve hvalnic in večernic, adoracije, branje, premišljevanje Božje besede s skupno podelitvijo, duhovni nagovori, ki jih pripravlja spiritual g. Vlado Bizjak in duhovni pogovori, ki jih redno opravljamo z njim. Vsak mesec imamo enodnevno duhovno obnovo, ki jo pripravijo spiritual ali zunanji sodelavci. V novembru smo imeli duhovne vaje v Olimju, do sklepa letnika pa nas čakajo še ene duhovne vaje. Pred božičnimi prazniki smo opravljali enotedensko pastoralno prakso po različnih župnijah v Sloveniji.

Pomemben sklop naše dejavnosti predstavlja prostovoljstvo pod okriljem Škofijske Karitas Celje. Enkrat tedensko obiskujemo stanovalce Doma starejših občanov Šmarje pri Jelšah, s katerimi se pogovarjamo, igramo namizne igre, jih učimo uporabe računalnikov. V času do božiča smo enkrat tedensko odhajali na sedež ŠKC v Vrbju pri Žalcu, kjer smo opravljali različne naloge kot so kuhanje, čiščenje prostorov v centru za brezdomce, priprave zabavnega programa za srečanje upokojencev, selitve pohištva pri opremljanju stanovanj za socialno ogrožene osebe, ... V sklopu prostovoljstva sodelujemo tudi pri programu učne pomoči osnovnošolcem in srednješolcem, ki ga ŠKC izvaja v Celju. Z januarjem smo začeli obiskovati Hišo Ljubhospica v Ljubljani, kjer smo po enomesečnem izobraževanju začeli aktivno sodelovati kot prostovoljci. Tam pomagamo uslužbencem pri različnih vsakodnevni opravilih, kot so čiščenje miz, priprava obrokov in hranjenje oskrbovancev kot družabniki pa tudi spremljamo umirajoče.

Preostali čas je namenjen samostojnemu študiju, pisanju domačih nalog, branju knjig, gospodinjskim opravilom (pranje, kuhanje, čiščenje, priprava drv), rekreaciji, pevskim vajam in še bi lahko naštevali. V prostem času se pripravniki tedensko zberemo in si vsi skupaj ogledamo kakšen dober film ob katerem se razvije debata, ob nedeljah pa gremo radi kam skupaj na izlet ali obiščemo domače. Poleg številnih sprehodov in kolesarskih podvigov vsak teden namenimo del časa za skupni nogomet, tekom smučarske sezone pa smo bili tudi nekajkrat na Rogli. V preteklih treh mesecih smo imeli v gosteh že nekaj škofov in duhovnikov, sami smo poromali na več romarskih krajev in obiskali tudi nekatere druge župnije, kjer delujejo različna gibanja in projekti kot npr. Vera in luč, Alfa za mlade, Kateheza Dobrega pastirja, ...

»Bivanje v Šmarju pri Jelšah in program, ki ga imamo, sta me v marsičem izoblikovala. Dejavnosti, ki jih imamo tukaj, so skrbno premišljene in nas oblikujejo tako za duhovniški poklic kot tudi za življenje samo. Preko njih imamo možnost srečanja z različnimi generacijami, kjer se od vsake veliko naučimo.«

Gregor Capuder

»Življenje v Šmarju je zelo prijetno, saj so nas domači farani zelo toplo sprejeli, tako da se v njihovi družbi počutim zares domače. Prijazni župljani so zelo radodarni, saj skoraj nihče v župnišče ne pride praznih rok in brez nasmeha. Najlepše se je srečevati z njimi na molitvenih srečanjih župnijskega pastoralnega sveta, kjer se vedno razvijejo prijetni pogovori. Zelo bogata pa se mi zdi izkušnja spremljanja umirajočih v Hiši Ljubhospica, ki ga tedensko obiskujemo.«

Matija Golob

Kot je mogoče razbrati, je življenje v Šmarju zelo dinamično. Pripravniki se zahvaljujemo vsem, ki molite za nas in se vas spominjamo v naših molitvah.

»Hvaležen sem za našo skupnost. V bratskem duhu se spopadamo z vsakodnevnimi izzivi in veliko časa preživimo skupaj pri gospodinjskih opravilih, različnih pogovorih, na sprehodih, pri športu in prostovoljskemu delu. Eden izmed pglavitnih vidikov našega življenja pa je tudi vsakodnevno premišljevanje Božje besede. Zelo sem vesel podelitev, saj lahko brez skrbi zaupam nekatere sadove premišljevanja in imam hkrati privilegij, da lahko poslušam podelitve ostalih, ki me večkrat nagovarjajo.«

Jure Ferletič

»Nekega dne me Bog preseneti z nemirom – kliče me v duhovništvo. Zven zvonov me vabi v boj. Klic k pripravljenosti in orožju – molitvi. Križ na oltarju, v kapeli me spodbuja in mi kaže kako živeti – biti Dar za Drugega. Prostovoljstvo na Karitasu in v Ljubhospicu me sooča – da grem iz sebe in vidim Njega v majhnih in ubogih. Pri sveti maši prinašam na oltar kruh in vino – svoje življenje in umiranje, veselje in trpljenje, sebe in druge. V bratih pa vabilo – bodi prijazen in moj služabnik. V Najsvetejšem pa klic – sprejmi Me in moje Darove.«

Žiga Kreft

Zakaj propedevtični letnik?

Škofje so se 12. marca 2018 na 105. na redni seji SŠK odločili, da se v Cerkvi v Sloveniji z letom 2019/2020 uvede propedevtično leto za kandidate za vstop v Bogoslovno semenišče, 11. marca 2019 pa so na 111. redni seji SŠK potrdili tudi program propedevtičnega leta »ad experimentum« za leto 2019/2020. Propedevtično leto je z novim Temeljnim načrtom ustanove duhovništva (Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis) postal obvezni del duhovniške formacije. Propedevtični letnik pravno-formalno spada pod Bogoslovno semenišče v Ljubljani, koordinator in izvajalec propedevtičnega letnika pa je del vodstva Bogoslovnega semenišča.

Ob že tako nizkem številu duhovniških poklicev se zdi uvedba dodatnega leta priprave na duhovništvo težavna najprej za škofe ordinarije, ki v nekaterih škofijah že zelo težko organizirajo delo na terenu. Po drugi strani pa je tudi duhovnikom težko reči mladim, ki morda v sebi čutijo klic, da bo njihova že tako dolga priprava, podaljšana še za eno leto. Verjetno gre za upravičen strah, da bomo s tako dolgo pripravo še dodatno koga odbili. Vemo, da v mladih mnogokrat ni pripravljenosti na dolgotrajne priprave, saj bi svojo moč radi vpregli čim prej s takojšnjimi rezultati. Duhovniki vemo, da je takšno pričakovanje danes lahko huda utvara, najprej zaradi napačnih pričakovanj na področju zrelosti za duhovništvo in tudi zaradi sedanjih spremenjenih razmer v družbi.

Kar nekaj razlogov je, zaradi katerih Cerkev vidi potrebo po dodatnem letu:

1. Mladi danes prihajajo v semenišče z zelo različnimi verskimi izkušnjami. Vzgoja v veri ni več tako homogena, kakor je bila nekdaj, ko je večina kandidatov prejela trden temelj vere v svojih družinah. Danes starši marsikje ne morejo predati tega bogastva, zato je v propedevtičnem letu ponujeno, da bi mladi sprejeli in živeli osnovne vsebine naše vere. Ne gre le za spoznavanje verskega nauka (KKC), temveč za »prakticiranje vere« v molitvi, graditvi trdnega odnosa z Bogom preko Božje besede, živeti konkretno daritveni način v skupnosti »propedevtov« in z drugimi.

2. Kandidati prihajajo z zelo različnimi življenjskimi navadami ter različno zrelostjo. Življenje kandidatov v propedevtičnem letu, naravnano na odnos z Bogom, z ostalimi v skupnosti in navzven (župnijsko in karitativno delo), je način, kjer mladi spoznajo, kaj jim na poti zorenja pomaga in kaj je treba opustiti. Mladim bo ponujena tudi pomoč osebne rasti s strani skrbno izbranega psihologa. Ustrezno psihološko spremljanje je dobrodošla oblika pomoči, ki jo priporoča že sv. Janez Pavel II. (PDV 40), *dokument Orientamenti per l'utilizzo delle competenze psicologiche ...* (potrdil papež Benedikt XVI. 13.6.2008) in RFIS, ki to pomoč oceni kot »izredno dragoceno« (RFIS 192). Ne gre za to, da bomo vse skušali spraviti v isti kalup; različnosti so zaželeno od Boga, so pa vzorci, ki se nikakor ne ujemajo s podobo Dobrega Pastirja, katero duhovniki želimo odsevati.

3. V času velike »prožnosti« se težje odločamo »za zmeraj«. Propedevtično leto je pomoč pri razločevanju poklicanosti, pravih motivacij za poklic in iskanje konkretnih zunanjih znamenj, ki kažejo na to, da je nekdo res poklican od Boga. Čas v semenišču je namenjen utrjevanju poklicanosti, ne razločevanju ali je kandidat poklican ali ne (ZCP 241,1). V propedevtičnem letu je temu preverjanju namenjeno dovolj časa, kakor tudi ustrezna sredstva: duhovno spremljanje, čas za molitev ob Božji besedi, duhovne vaje, duhovne obnove, preverbe ob konkretnih aktivnostih v pastoralni in skupnosti, preverbe ob specifikah duhovniškega življenja (uboštvo, pokorščina, čistost), ...

4. Izkušnje teh, ki so voditelji propedevtika in teh, ki so bili v propedevtiku, so »preverjeno« pozitivne. Od tod je Cerkev prepoznala nujnost tovrstne priprave.

Propedevtično leto tako kandidatom za bogoslovje daje priložnost za postavitev ali utrditev poklicanosti v Kristusovo duhovništvo. Prvi odgovoren za vzgojo je kandidat sam, v kolikor se pusti nagovoriti Bogu po njegovi Besedi, zakramentih, Bogu, kigovori poskupnosti in vodstvu propedevtičnega letnika, po srečanjih, dogodkih. Ob duhovnih vsebinah je v propedevtičnem letu tudi nekaj študijskih vsebin kot npr.: uvajanje v

branje Svetega pisma, študij nekaterih dokumentov II. vatikanskega cerkvenega zbora, učenje papežev, uvajanje v skrivnost Kristusa in Cerkve (študij KKC in liturgičnih knjig), izpopolnjevanje na področju kulture (prim. RFIS 157). Vsebinska priprava s tem skuša zajeti vsa štiri področja priprave: človeškega, duhovnega, študijskega in pastoralnega.

»Primerno je, da propedevtično obdobje poteka v skupnosti izven bogoslovnega semenišča (RFIS 59).« V ta namen se pripravlja prostor na župniji v celjski škofiji, kjer bodo »propedevti« imeli ustrezno priložnost za molitev in molk za utrjevanje odnosa s Kristusom, po drugi strani pa priložnost sodelovanja v pastoralnem in karitativnem delu. Življenje se v tem letniku odvija v največji meri v skupnosti, kakor je to kasneje v semenišču; predvidena je stalnost bivanja v kraju propedevtičnega letnika. Letnik bi se predvidoma vršil od konca septembra do konca junija. Podrobni pogoji za vpis bodo še naknadno sporočeni tudi v Sporočilih Slovenskih škofij.

Voditelji (trenutno voditelji v bogoslovju in jaz) želimo ob že naštetih poudarkih podčrtati tudi pomembnost povezanosti s škofi kandidatov, župnijami od koder prihajajo, družinami. Del priprav se bo odvijal tudi zunaj sedeža propedevtičnega letnika: nekajdnevna pastoralna izkušnja po župnijah, služenje pomoči potrebnim (dom ostarelih, skupnost Barka, ...), duhovne vaje, romanje in krajši obiski kakšnih dogodkov, kjer bi lahko »propedevti« s svojo navzočnostjo, pomočjo pričevali o tem, da Bog ni nehal klicati novih delavcev v svoj vinograd.

Duhovniki smo ob starših kandidatov naslednji, ki imamo »dolžnost gojiti duhovne poklice« (ZCP 233). Zato se obračamo na vse duhovnike, da skušamo skupaj s Cerkvijo tudi mi v propedevtičnem letniku prepoznati priložnost za izpopolnjevanje priprave bodočih duhovnikov. Vnaprej se Vam zahvaljujemo za Vašo pomoč pri tem delu in Vas še naprej vabimo, da ostanemo povezani v molitvi za nas, že poklicane, in tiste, ki jih Gospod danes kliče.

IN MEMORIAM

Zapisal: Janez Meglen

Molk sobotnega jutra velikega tedna, ki nas vse opozarja na naš počitek v grobu, je prebodla žalostna novica, da je v 76. letu starosti odšel k Stvarniku upokojeni ljubljanski nadškof in metropolit Alojz Uran. Ni slovenskega srca ne doma ne v tujini, ki ne bi ob novici zadrhtelo in si pred oči priklicalo vedno nasmejanega in vedrega škofa. V teh dneh sem slišal od nekega duhovnika, da je on drugi »škof Vovk«. In res je marsikatera svetla podobnost družila plemeniti duši. Oba sta bila po duhu in telesu orjaka, oba sta bila ljubljenca vernih ljudskih množic in oba sta ljubila slovenskega človeka. Združena sta bila tudi v bolečini križa, v mnogih boleznih in v težkem pomankanju duhovnih poklicev. V spomin mi hiti pogovor v zakristiji kapele Teološke fakultete, ko je maja lanskega leta maševal za študente. V svoji skrbnosti je prišel mnogo prezgodaj. Srečala sva se, ko sem pripravljala še zadnje stvari za sveto mašo. V pogovoru sva se dotaknila perečega stanja novih duhovnih poklicev, katerih število vztrajno pada. Iz njegovih ust se je razlegel umirjen ton blagih besed zupanja v Božjo previdnost in z besedami »Gospod bo poskrbel« izrekel besede očaka Abrahama.

Sam je dejal ob škofovskem posvečenju, da sedaj doživlja cvetno nedeljo in res tudi velikega petka se ni ogibal. Le Gospod ve za vse njegove muke v njegovem Getsemanju. Tudi v grob je bil položen na moč podobno kot Gospod - v ožjem krogu njegovih najbližjih. Vera pa nam daje upanje, da bo v moči ljubezni Boga obujen kot Gospod Jezus in bo skupaj z angeli pel večno hvalnico.

Foto: Rok Mihevc

Zgodilo se je ...

Mineva 150 let od razglasitve dogme o papeški nezmotljivosti. Razglasil jo je prvi vatikanski koncil pod vodstvom papeža Pija IX. v dogmatični konstituciji *Pastor aeternus*, izdani 18. julija 1870. Papež je v moči svoje službe nezmotljiv v učiteljstvu, kadar kot vrhovni pastir in učitelj vseh vernikov dokončno razglasi verski ali nramni nauk kot obvezen.

Obeležujemo 500-letnico smrti italijanskega renesančnega slikarja Raffaella Santija. Rodil se je leta 1483 v Urbinu. Leta 1504 se je preselil v Firence, kjer se je srečal z Leonardom da Vincijem in Michelangelom, ki sta pomembno vplivala na Raffaellov slog slikanja. Leta 1508 se je napotil v Rim. Tam je poslikal papeževe rezidenčne prostore, kasneje pa je nadaljeval dela v baziliki sv. Petra v Vatikanu. Umrl je leta 1520.

18. maja 1920 se je v Wadowicah na Poljskem rodil Karol Józef Wojtyła, kasnejši papež Janez Pavel II. V duhovnika je bil posvečen 1. novembra 1946, leta 1958 je postal krakovski pomožni škof. Leta 1963 ga je papež Pavel VI. imenoval za krakovskega nadškofa. Sodeloval je na drugem vatikanskem koncilu. Leta 1967 je postal kardinal, 16. oktobra 1978 pa je bil izvoljen za papeža. Postal je prvi neitalijanski papež po 455 letih in obenem prvi slovanskega porekla. Dvakrat je tudi obiskal Slovenijo. Umrl je pred 15 leti, 2. aprila 2005.

Novembra 1920 se je v Trebnjem rodil ljubljanski nadškof in metropolit Alojzij Šuštar. Po študiju v Rimu je bil leta 1946 posvečen v duhovnika. Od 1971 do 1976 je bil stalni tajnik Sveta evropskih škofovskih konferenc s sedežem v St. Gallnu. Dne 23. februarja 1980 ga je papež Janez Pavel II. imenoval za ljubljanskega nadškofa in metropolita. Škofovsko posvečenje je prejel 13. aprila 1980 v ljubljanski stolnici sv. Nikolaja. Umrl je 29. junija 2007.

10. oktobra bo minilo 100 let od koroškega plebiscita. Določil je državno mejo med Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev in Avstrijo po 1. svetovni vojni. Za priključitev k Avstriji sta glasovali skoraj dve tretjini prebivalcev Koroške.

Leta 1770 se je v Bonnu rodil nemški skladatelj Ludwig van Beethoven. Je eden izmed najpomembnejših predstavnikov glasbenega klasicizma. Danes je znan tudi kot avtor evropske himne, ki povzema del četrtega stavka skladateljeve Devete simfonije. Beethovnovo življenje je bilo polno zapletov, trpel je zaradi pešanja sluha. Glušel je od svojega 26. leta, popolnoma gluha pa je bil od svojega 46. leta. Umrl je 26. marca 1827.

Obisk nuncija

Plenarno zasedanje škofov

Miklavževanje

Slovo bogoslovcev od nadškofa Urana

Izobraževanje v Rimu

Obiski po domačih župnijah